DE ITERATIS HESIODEIS

Dissertatio inauguralis

quam consensu et auctoritate amplissimi philosophorum ordinis ad summos in philosophia honores in Universitate Friderica Guilelma Silesiaca rite impetrandos scripsit

Paulus Franciscus Kretschmer
Vratislaviensis.

Die X mensis Octobris anni MCMXIII hora XI et dimidia
disseret doctorandus in Aula Leopoldina
De Homeri et Hesiodi Certamine.

Deinde erit promotio.

Vratislaviae
Typis Schlesische Volkszeitung
MCMXIII.

De dissertatione probanda ad ordinem rettulit

Alfredus Gercke.

Examen rigorosum habitum est die XXV mensis Junii anni MCMXIII.

Alfredo Gercke

sacrum

*

Argumentum

Addenda:

p. 13: ἀλλ᾽ ὅτε δὴ Δι᾽ ἔμελλε 468; — — — ἄρ᾽ — 888
τέξεσθαι, τότ᾽ ἔπειτα 469, 889.

p. 26 (sub β): μάχην δριμεῖαν ἔθεντο 261, 441.
πολὺς δ᾽ ὑμέναιος ὀρώρει 274; — — ὀρυμαγδὸς — 401.

Quantopere carminum Hesiodeorum elocutio cum Homerica consentiat, et inter omnes constat et ex locis in Rzachii editione maiore (Hesiodi carmina rec. Aloisius Rzach, Lipsiae 1902) diligenter adlatis ubique perspici potest, ita ut alter horum poetarum quin ab altero mutuatus sit, dubitari non liceat; Homeri autem, id est Iliadis et Odysseae, recentissimas quasque partes ab Hesiodo respici in exercitationibus seminarii philologi Vratislaviensis aestate 1911 Gerckio praeside statuimus. Alia quoque carmina nunc perdita respici veri simile est, scilicet carmina epica, quae cyclica nominantur. His addi possunt iambica et lyrica, quorum pars exstat, pars periit[1]). Interim vel ex imitatione tot locorum Homericorum huius poetae (vel horum poetarum) infirmitas apparet. Vel clarius eam cognoscere possumus, si praeterea observamus, quantopere in ipsis carminibus Hesiodeis — et in iisdem et in diversis — pares et similes loci iterentur. Hoc Rzachius prorsus fere neglecto plerumque satis habet iterum iterumque exempla Homerica attulisse, rarissime concinentes locos Hesiodeos commemorat (scil. sub titulo: Poetarum imitationes et loci similes). Tamen hi creberrimi ad carmina recte diiudicanda magni momenti sunt, quare futuro editori ubique praeter locos Homericos adnotanda erunt.

Multa quidem iterata — praecipue in maioribus partibus — iam animadversa et ad rationem, quae inter ea intercedat, exquisita sunt; neque tamen proprio opusculo de hac re disserere superfluum esse videatur, quoniam utile est totam materiam collectam habere indeque in carmina interpretanda aliquem fructum captum iri spero, praesertim cum tales quaestiones de carminibus Homericis factae scientiae tanto usui fuerint[2]). Ergo in hac commentatione

[1]) Locos lyricos et iambicos cum Hesiodeis concinentes ex his fluxisse quamquam vulgaris est opinio, tamen adhuc nemo probavit (cf. Wolf Aly, Hesiods Theogonie, Heidelberg 1913 p. IX); immo Gercke ex Semonide Amorgino Hesiodum pendere censuit (ap. Georgium Raddatz, De Promethei fabula Hesiodea . . . Diss. Gryph. 1909 p. 56) idemque nunc eo procedit, ut etiam Alcaeum ei exemplo fuisse contendat.

[2]) Ex magna multitudine auctorum, qui huic rei operam dederunt, hos duos afferam: C. Ed. Schmidt, qui in libro qui inscribitur Parallelhomer Gotting.

prius omnes quos inveni iteratos versus et versuum partes congeram, deinde quae ex observatione fieri possint coniecturae, diligenter quaeram.

Nonnullis locis quaestio nostra etiam textui emendando usui est, quia propter huius poetae (vel horum poetarum) consuetudinem iterandi ex variis lectionibus aeque bonis ea, quae alibi quoque occurrit, eligenda est. Nec vero proprio capite de ea re agam, sed paucis illis locis, ubi a Rzachii lectione discedo, id — sive in textu sive in adnotatione — breviter significabo.

Dispositione autem utar hac: in priore parte locos intra singula carmina, in altera in diversis carminibus iteratos tractabo, quos hoc ordine afferam: a) complures versus subsequentes, b) singulos versus (et plane pares et illos, quorum quinque vel quattuor pedes consentiunt), c) versuum partes minores: sub α) eas, quae in priore hemistichio, β) quae in altero hemistichio, γ) quae in medio versu, δ) quae totae vel partim in diversa versus sede exstant. Rzachii usus copiis consentientes locos Homericos addam quique in eadem versus sede leguntur, stellulis ornabo.

1885 omnes locos in carminibus Homericis iteratos congessit et K. L. Kayser, qui primus exemplum et imitationem discernere docuit indeque de compositione carminum coniecturas fecit, praecipue in dissertationibus: De diversa Homericorum carminum origine 1835 et De interpolatore Homerico 1842, nunc in: K. L. Kaysers Homerische Abhandlungen, herausgegeben von Herm. Usener, Leipzig 1881.

I. De iteratis intra singula carmina.

1. In Theogonia.

a.

τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων ἀίσσοντο 150, 671
ἄπλαστοι, } κεφαλαὶ δὲ ἑκάστῳ πεντήκοντα { 151
πᾶσιν ὁμῶς, 672
ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ στιβαροῖσι μέλεσσιν. 152, 673.

Κλωθώ τε Λάχεσίν τε καὶ Ἄτροπον, αἵ τε { βροτοῖσι 218
διδοῦσι 905
γεινομένοισι διδοῦσιν } ἔχειν ἀγαθόν τε κακόν τε. { 219
θνητοῖς ἀνθρώποισιν 906.

ἐννέα { γὰρ } νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων { 722
δ' αὖ 724
οὐρανόθεν } κατιὼν δεκάτῃ κ' ἐς { γαῖαν ἵκοιτο { 723
ἐκ γαίης Τάρταρον ἵκοι. 725.

ἔνθα δὲ γῆς δνοφερῆς καὶ Ταρτάρου ἠερόεντος 736, 807
πόντου τ' ἀτρυγέτοιο καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος 737, 808
ἑξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν 738, 809
ἀργαλέ' εὐρώεντα, τά τε στυγέουσι θεοί περ. 739, 810.

νῦν δὲ { θεάων } φῦλον ἀείσατε, ἡδυέπειαι { 965
γυναικῶν 1021
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο, 966, 1022
ὅσσαι δὴ } θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι { 967
αὗται μὲν 1019
ἀθάναται γείναντο θεοῖς ἐπιείκελα τέκνα. 968, 1020.

b.

Φοῖβόν τ' } Ἀπόλλωνα καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν { 14
Λητὼ δ' 918.

Ἠῶ τ' } Ἠέλιόν τε μέγαν λαμπράν τε Σελήνην { 19
Θεία δ' 371.

ἄλλων τ' } ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἐόντων { 21
κλείετε δ' } { 105.

Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο (cf. B 598) 25, 52, 966, 1022.

ὑμνεῦσαι τέρπουσι { μέγαν } νόον ἐντὸς Ὀλύμπου { 37
{ Διὸς } { 51.

οἵ τ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοί, δωτῆρες ἐάων 46, 111.

νόσφιν ἀπ' } ἀθανάτων ἱερὸν λέχος εἰσανα- { βαίνων 57
κήρυκ' } { βᾶσα 939.

αὐτὸς ἔχων } βροντὴν ἠδ' αἰθαλόεντα κεραυνόν { 72
δῶκαν δὲ } { 504.

ἄστρα τε λαμπετόωντα { καὶ } οὐρανὸς { εὐρὺς ὕπερθεν 110
{ τά τ' } { ἐστεφάνωται 382.

ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου 118, 794.

δεινότατος παίδων· θαλερὸν δ' ἤχθηρε τοκῆα 138
δεινότατοι παίδων, σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῆι 155.

ἄλλοι δ' αὖ } Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο { 147
ὅσσοι γὰρ } { 154, 421.

ὑμετέρου· } πρότερος γὰρ ἀεικέα μήσατο ἔργα { 166
ἡμετέρου· } { 172.

μοῖραν ἐν } ἀνθρώποισι καὶ } ἀθανάτοισι θεοῖσι { 204
ἤπιον } { 407
θνητοῖς ἀνθρώποις οὐδ' } { 296.

κούρης } Ὠκεανοῖο, τελήεντος ποταμοῖο { 242
κούρην } { 959.

τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων 302
θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτους τε θεοὺς θνητούς τ' ἀνθρώπους 588.

πεύθετο γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος (cf. E 769) 463
τοὺς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα 470.

τοῖς πίσυνος } θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισι { ἀνάσσει (cf. M 242) 506
καί κεν ὅ γε } { ἄναξεν 837.

ἑστηὼς κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτῃσι χέρεσσιν 519, 747.[1])

τὸν μὲν ἄρ' } Ἀλκμήνης καλλισφύρου ἄλκιμος υἱός { 526
Ἥβην δ' } { 950.

τῷ δ' αὖτ' } ὀστέα λευκὰ βοὸς δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ { 540
ὡς ἴδεν } { 555.

δὴ τότε { μιν προσ- } έειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε { 542
{ τοῖς μετ- } { 643.

ὣς φάτο { κερτομέων } Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδώς { 545
{ χωόμενος } { 561.

οὓς τέκεν ἠύκομος Ῥείη { Κρόνου ἐν φιλότητι 625
{ Κρόνῳ εὐνηθεῖσα 634.

Τιτῆνές τε θεοὶ καὶ ὅσοι Κρόνου { ἐξεγένοντο 630, 668
{ ἐκγενόμεσθα 648.

φαίνετε } Τιτήνεσσι { ἐναντίοι } ἐν δαῒ λυγρῇ { 650
οἳ τότε } { κατέσταθεν } { 674.

ῥιπῇ ὕπ' ἀθανάτων, ἔνοσις δ' { ἵκανε βαρεῖα 681
{ ἄσβεστος ὀρώρει 849.

βροντήν τε στεροπήν τε καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν 707, 854.

τῶν ἕτερος γαῖαν } τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης { 762
ἐννέα μὲν περὶ γῆν } { 790
ἐσθλόν, ὃς εἶσ' ἐπὶ γῆν } { 972.

ἰφθίμου τ' Ἀίδεω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης (cf. κ 534) 768, 774.

Ταρτάρου } ἐν φιλότητι διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην { 822
Αἰακοῦ } { 1005.

Ἰασίων' } ἥρωι μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι { 970
Ἀγχίσῃ } { 1009.

---

1) Etiam versibus 517 et 746 similitudo quaedam inest: cf. c ð, p. 19.

c.

α)[1])

ἐξ ἀρχῆς (α 188*) 45, 115, 156.

δεύτερον αὖτε 47; — αὖ 214; — αὖτις 310.

ἐννέα γάρ οἱ νύκτας 56; ἐννέα γάρ νύκτας 722.

ἀλλ' ὅτε δή (κ 469*) 58, 468, 639, 888.

ἤ τοι μὲν 116, 1004.

Τάρταρά τ' ἠερόεντα 119; Τάρταρον ἠερόεντα (Θ 13) 682.

Βρόντην τε Στερόπην τε 140;
βροντήν τε στεροπήν τε 286, 707, 854; genet. 845.

οἳ δή τοι 142, 1015; αἳ — — 873.

ὅσσοι γάρ 154, 421; ὅσσαι — 183.

ποσσὶν ὕπο ῥαδινοῖσιν 195; ποσσὶ δ' ὕπ' ἀθανάτοισι 842.

Νὺξ ὀλοή (λ 19) 224, 757.

πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ (cf. β 370*) 241; πόντος τ' ἀτρ. 696.

κούρης Ὠκεανοῖο 242; κούρην — 959; κούρη δ' Ὠκεανοῦ 979.

καὶ Μελίτη χαρίεσσα 247; — Ψαμάθη — 260.

αὗται μὲν 263, 1019.

ἀθάνατοί τε θεοί (cf. Ε 442*) 272; dat. (cf. δ 479*) 373, 415.

ἤματι τῷ, ὅτε (Β 351*) 291, 390.

θνητοῖς ἀνθρώποις 296, 564; — ἀνθρώποισι 552, 906.

ἡ δ' ὑποκυσαμένη (Ζ 26*) 308, 411.

καὶ τὴν μὲν (Ζ 183*) 316; — τοὺς — (Δ 283*) 459.

γείναθ' ὑποδμηθεῖσα 374, 962.

[1]) Illos locos, quibus concentus altero demum in pede incipit, eis, qui iam primo pede concinunt, semper postpono.

ὣς δ' αὔτως πάντεσσι 402; — — ἄνδρεσσι 600.

ἴφθιμόν τ' Ἀίδην (cf. κ 534*) 455; genet. 768, 774.

παῖδας ἑοὺς κατέπινε 467; παίδων θ', οὓς — 473.

Ἰαπετιονίδη 528; vocat. 543, 559.

Ζῆν' ὑψιβρεμέτην 568; nominat. (A 354*) 601.

ἀμφὶ δέ οἱ στεφάνους 576; — — — στεφάνην (cf. K 261) 578.

αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ (θ 276*) 585, 857; αὐτ. ἐπ. (om. δή) 799, 820, 881.

Γαίης φραδμοσύνῃσιν 626, 884, 891; — ἐννεσίῃσι 494.

ἔζεε δὲ χθὼν πᾶσα καὶ 695, 847.

ἄλλοτε δ' αὖτε (Σ 159) 833; — δ' αὖ (Σ 602*) 834, 835.

οὔρεος ἐν βήσσῃσιν (Λ 87*) 860, 865.

μειχθεῖσ' ἐν φιλότητι 923, 941, 944, 980.

Τύνη, Μουσάων 36; τοίη — 93.

.. ἐξ ἀρχῆς 203, 408, 452, 512.

νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων 57; τηλοῦ — — 302.

.. ἐν στήθεσσιν 61, 122, 641, 765.

ἅρπην καρχαρόδοντα 175; μακρὴν — 180.

Ἱπποθόη τ' ἐρόεσσα 251; Πετραίη τ' — 357.

.. ἐς Λύκτον 477, 482.

πλεῖον ἔτ' ἢ τὸ πάροιθεν 531; μᾶλλον — — — — 666.

.. ὀστέα λευκὰ (Ω 793) 540, 555, 557.

.. ἀπ' Οὐλύμποιο 633, 855.

συνεχέως ἐμάχοντο 636; ἐμμενέως — 712.

Αἰνείαν δ' ἄρ' ἔτικτεν 1008; Τηλέγονον — — 1014.

β)

κεκαλυμμέναι ἠέρι πολλῇ (cf. Π 790 et Λ 752*) 9, κεκαλυμμένη ἠεροειδεῖ 757.

ὄσσαν ἱεῖσαι 10, 43, 65, 67.

γλαυκῶπιν Ἀθήνην (α 156*) 13; θεὰν — — 888; nominat. (Ε 405*) 573.

καλήν τε Διώνην 17; ἐρατή τε Διώνη 353.

Κρόνον ἀγκυλομήτην 18; nominat. (Δ 59*) 137; μέγας Κρ. ἀγκ. 168, 473, 495.

Νύκτα μέλαιναν (Κ 297*) 20; διὰ νύκτα — (Κ 394*) 481, 788.

γένος αἰὲν ἐόντων (cf. γ 147*) 21, 33, 105; αἰὲν ἐόντ. (om. γένος) 801

Διὸς αἰγιόχοιο (Β 491*) 25, 52, 735, 966, 1022.

τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα (Α 70*) 32, 38.

ἐντὸς Ὀλύμπου 37, 51, 408.

τῶν δ' ἀκάματος ῥέει αὐδή (cf. Α 249*) 39; οἱ ἀπὸ στόματος — — 97.

κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου 42, 118, 794; κορυφῆς — — 62.

καὶ Οὐρανὸς εὐρὺς ἔτικτεν 45; — — — ὕπερθε (Ο 36*) 110, 702, 840. τοὶ Οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι (δ 479*) 373.

θεοί, δωτῆρες ἐάων (θ 325*) 46, 111, 633, 664.

θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν 47, 457, 468.

μητίετα Ζεύς (Α 175*) 56, 520, 904, 914.

ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνων 57; ὁμὸν λ. εἰσανέβαινεν (cf. Θ 291*) 508.

ἀκηδέα θυμὸν ἐχούσαις 61; ἀναιδέα θ. ἔχοντος 833; θ. ἔχουσαν 239.

ὕπο δοῦπος ὀρώρει (cf. Ι 573*) 70, ὑπὸ — — 703.

Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι (Β 484*) 75, 114; — — ἔχουσιν 804; — — ἐχόντων (γ 377*) 783; — — ἔχοντες (Λ 18*) 963.

πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι (cf. η 210*) 223; θαῦμα — — 500; καταθνητ. βρ. 903.

τέκε καρτερόθυμον 225; — καρτεροθύμους 378.

ἐπιχθονίους ἀνθρώπους 231; genet. (Δ 45*) 416.

ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσαν (cf. N 487*) 239; — — θυμὸς ἀνώγει (cf. Σ 176*) 549.

καὶ Εὐνίκη ῥοδόπηχυς 246; — Ἱππονόη — 251.

καὶ εὐειδὴς .... 250, 354.

ἐν ἠεροειδέι πόντῳ (γ 294*) 252; ἐς ἠεροειδέα π. (cf. Ψ 744*) 873; ἰοειδέα π. (λ 107*) 844.

Γραίας τέκε καλλιπαρῄους 270; Χάριτας — — 907.

τε κροκόπεπλον 273; nominat. 358.

Ἑσπερίδες λιγύφωνοι 275; genet. 518.

βίη Ἡρακληείη (Λ 690*) 289, 982; dat. (B 658*) 315; genet. (B 666*) 332; accus. (T 98*) 943.

ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης (cf. X 482*) 300, 483; κ. γ. 334.

κλυτὰ δώματα ναίειν (cf. ω 304*) 303; — — ναίει 777; δ. ν. (ε 80*) 455; δώμασι ν. 285.

καὶ ἀγήραος ἤματα πάντα (Θ 539*) 305, 955; ἤμ. π. 647.

ἐν φιλότητι (B 232*) 306, 374, 405, 625, 961, 1012.

ἑλικώπιδι κούρῃ 307; accus. (A 98*) 998.

τε κρατερόν τε 312, 1013; femin. 320.

ὄφιος, κρατεροῖο δράκοντος 322, 825[1]).

πυρὸς μένος αἰθομένοιο (Z 182*) 324; — — ἀκαμάτοιο 563.

φῦλ᾽ ἀνθρώπων (γ 282*) 330, 556.

---

[1]) Rzach v. 825 cum una codicum classe (Ω b) scripsit δεινοῖο, cum ceteri codices κρατεροῖο praebeant omnes.

ἀγλαὰ τέκνα (B 871*) 366, 644.

δῖα θεάων (E 381*) 376, 969, 1004, 1017.

μακρὸν Ὄλυμπον (A 402*) 391; nominat. (O 193*) 680.

ἠδὲ ἀνάσσει 403; infinit. 883.

καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης (Ξ 204*) 413, 728.

ἔμμορε τιμῆς (A 278*) 414, 426.

καὶ οὐρανῷ ἠδὲ θαλάσσῃ 427; nominat. 847; ἠδὲ θάλασσα 582.

παραγίγνεται ἠδ' ὀνίνησιν 429, 436; —, οἷς κ' ἐθέλῃσι 432; παρεστάμεν, οἷς κ' ἐθέλῃσι 439; μεταπρέπει, ὃν κ' — (cf. κ 22*) 430.

καὶ ἐρικτύπῳ Ἐννοσιγαίῳ 441; accus. 456; genet. 930; βαρύκτυπος Ἐνν. 818.

τέκε φαίδιμα τέκνα 453; — φαίδιμον υἱόν (cf. β 386*) 940; φιτύσατο — — 986.

καὶ Ἥρην χρυσοπέδιλον 454; genet. (λ 604*) 952.

βασιληίδα τιμήν 462, 892.

ἀλλὰ δοκεύων 466, 772.

Κρήτης ἐς πίονα δῆμον (cf. ξ 329*) 477; — ἐν πίονι δ. (cf. Π 514*) 971.

ἑὴν ἐσκάτθετο νηδύν 487, 890, 899.

ἀθανάτοισι ἀνάξειν (cf. Δ 61*) 491; — ἄναξεν 837.

ἐν ἀθανάτοισιν ... 491, 782, 954.

ὀλοῶν ὑπὸ δεσμῶν (cf. χ 200*) 501; ἀμειλίκτων — — 659; δυσηλεγέος ὑπὸ δεσμοῦ 652.

εὐρύοπα Ζεύς (E 265*) 514; — Ζῆν (Θ 206*) 884.

πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε (A 544*) 542, 643, 838.

Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδώς (Ω 88*) 545, 561; Ζεὺς δ' — — — 550; μήδ. εἰδ. 559.

δολίης δ' οὐ λήθετο τέχνης (cf. δ 455*) 547; δολ. ἐπιλήθεο τ. 560.

θεῶν αἰειγενετάων (B 400*) 548, 893, 993.

ἐπὶ χθονὶ ναιετάουσιν (ζ 153*) 564; ὑπὸ χθ. ναιετάοντες 621.

πυρὸς τηλέσκοπον αὐγήν 566, 569.

περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις (Σ 383*) 571, 579; ἀγακλ. — 945.

θαῦμα ἰδέσθαι (E 725*) 575, 581; θαύματ' ἀκοῦσαι 834.

κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο 585, 602.

ξυνήονας ἔργων 595, 601.

πόνον θυμαλγέ' ἔχοντες 629; χόλον — — (cf. Δ 513*) 635.

διὰ κρατερὰς ὑσμίνας (B 40*) 631, 712; ἀνὰ — — 663.

ὑπὸ ζόφου ἠερόεντος (Φ 56*) 653, 658; dat. 729.

αἰνῇ δηιοτῆτι (N 207*) 662; genet. (E 409*) 852.

μάχην δ' ἀμέγαρτον ἔγειραν 666; — δριμεῖαν — 713.

ἤματι κείνῳ (B 37*) 667, 836.

οὐρανὸς εὐρύς 679; accus. (Γ 364*) 746.

Τάρταρον ἠερόεντα 721[1]); genet. 736, 807.

Διὸς νεφεληγερέταο (E 631*) 730, 944.

τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν (T 32*) 740; τετελεσμένον — — 795; τελεσῃ μέγαν — — 799.

πυλέων ἔντοσθε γένοιτο 741; — ἔκτοσθεν ἰόντα 773.

εὐρέα νῶτα θαλάσσης (B 159*) 762, 781, 790, 972.

διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην (cf. E 427*) 822, 962, 1005, 1014; χρυσέης Ἀφρ. (Γ 64*) 975.

γλαυκώπιδα Τριτογένειαν 895, 924.

---

1) Hinc fluxisse Θ 13 ἐς Τάρταρον ἠερόεντα* probavit Wilamowitz, Über das Θ der Ilias, Sitzungsber. der Kgl. Preuß. Ak. 1910, I p. 398 adn.

θεῶν βασιλῆα καὶ ἀνδρῶν 897; — βασιλῆι — — 923.

θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν (cf. Γ 53 et η 66*) 921, 946, 948, 999.

τελέσας στονόεντας ἀέθλους (cf. γ 262*) 951, 994.

θεοῖς ἐπιείκελα τέκνα (cf. I 485*) 968, 1020; — ἐπιείκελον ἄνδρα 987.

μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι 970, 1009, 1018.

γ)

αἰγιόχοιο Διὸς (K 553*) 13, 920.

τε χρυσοστέφανον 17, 136.

Γαῖα καὶ Οὐρανὸς εὐρύς (O 36*) 45, 702.

βασιλεῦσιν ἅμ' αἰδοίοισιν (cf. η 165*) 80; βασιλεῦσι παρ' — 434.

τε φυήν τ' ἐρατή 259; om. τ' 355.

κατέπινε μέγας Κρόνος 459, 473.

κατέθηκε καλύψας 539. 541.

δ)

ὀφθαλμὸς ἐνέκειτο μετώπῳ 143, 145.

μετ' ἀθανάτοισι 394, 449.

τοῖο ἄνακτος (Λ 322) 493, 859.

ἠνορέης ὑπερόπλου 516; accus. 619.

οὐρανὸν εὐρὺν ἔχει 517; ἔχει οὐρανὸν εὐρύν 746.

ἀντίον ἀλλήλοισι 631; ἐναντίοι — (Λ 67*) 646.

Τάρταρον ἠερόεντα 682, 721.

ἄλλοτε δ' αὖτε 831, 833.

2. In Operibus et Diebus.

a.

φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων, 123, 253
οἵ ῥα φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα 124, 254
ἠέρα ἑσσάμενοι πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν 125, 255.

b.

αἶψά κε πηδάλιον μὲν } ὑπὲρ καπνοῦ { καταθεῖο 45
πηδάλιον δ' ἐυεργὲς } ὑπὲρ καπνοῦ { κρεμάσασθαι 629.

τοὔνεκ' ἄρ' ἀνθρώποισιν } ἐμήσατο κήδεα λυγρά { 49
ἐσκέδασ'· ἀνθρώποισι δ' } ἐμήσατο κήδεα λυγρά { 95.

ψεύδεά θ' αἱμυλίους τε λόγους { καὶ ἐπίκλοπον ἦθος 78
ψεύδεά θ' αἱμυλίους τε λόγους { κρυφίους τ' ὀαρισμούς 789.

ἀθάνατοι } ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες { 110
ἀργύρεον } ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες { 128.

τοῖσιν ἔην· } καρπὸν { δ' ἔφερεν } ζείδωρος ἄρουρα { 117
νίσονται, } καρπὸν { δὲ φέρει } ζείδωρος ἄρουρα { 237.

αὐτὰρ ἐπεὶ { δὴ } τοῦτο γένος κατὰ γαῖ' ἐκάλυψε { 121
αὐτὰρ ἐπεὶ { καὶ } τοῦτο γένος κατὰ γαῖ' ἐκάλυψε { 140, 156.

αἰδὼς } δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει (cf. ρ 347) { 317
ἐλπὶς } δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει (cf. ρ 347) { 500.

τὸν } δὲ μάλιστα { καλεῖν, ὅς } τις σέθεν ἐγγύθι ναίει { 343
τὴν } δὲ μάλιστα { γαμεῖν, ἥ } τις σέθεν ἐγγύθι ναίει { 700.

c.

α)

σχετλίη· οὔ τις 15; σχέτλιοι οὐδὲ (cf. φ 28*) 187.

ὧδ' ἔρδειν 35, 382, 760.

δωροφάγους, οἳ τήνδε δίκην 39; δωροφάγοι, σκολιῆς δὲ δίκης 221; —, σκολιῶν δὲ δικέων 264.

νήπιοι, οὐδὲ ἴσασιν 40; νήπιος, οὐδὲ τὸ οἶδ' (cf. Ε 406*) 456.

αὐτὰρ ἐπεὶ 83, 121, 140, 156, 728.

νόσφιν ἄτερ τε κακῶν 91; — — — πόνων 113.

ἠέρα ἑσσάμενοι 125, 255; — ἑσσαμένη 223.

Ζεὺς Κρονίδης (Δ 289*) 138, 158, 168.

καὶ τοὶ μὲν 152, 170; accus. 161.

καὶ τότε δὴ (A 92*) 197, 529.

θνητοῖς ἀνθρώποισι 201; — ἀνθρώποις 472.

ὦ Πέρση, σὺ δέ 213, 274; ὦ Π. 611.

τῷ δὲ θεοὶ νεμεσῶσι καὶ 303, 741.

τὸν φιλέοντα 342, 353.

ἀρχομένου δὲ πίθου 368; ἄρξασθαί τε — 815.

ἦμος δὴ 414, 679.

ἄλλοτε δ' ἀλλοῖος 483; ἄλλος δ' ἀλλοίην 824.

πρωτογόνων δ' ἐρίφων 543; πρ. τ' ἐρ. 592.

τὸν φθάμενος 554; τὴν — 570.

καὶ κύνα καρχαρόδοντα (cf. K 360) 604, 796.

βουσὶ καὶ ἡμιόνοισιν (H 333*) 607, 816.

μηδὲ πολύξεινον 715; genet. 722.

αἵδε γὰρ ἡμέραι εἰσί 769; — μὲν — — 822.

ἐσθλὴ δ' ἀνδρογόνος 788, 794.

β)

καὶ δῆριν ὀφέλλει 14; — — ὀφέλλοι 33.

πολλὸν ἀμείνω 19, 320.

τεῷ ἐνικάτθεο θυμῷ (cf. ψ 223*) 27; — ἐγκ. οἴκῳ (cf. Ξ 219*) 627.

Διὸς πάρα μητιόεντος 51, 769.

καὶ ἐπίκλοπον ἦθος 67, 78.

διάκτορον Ἀργεϊφόντην (α 84*) 68; nominat. (Φ 497*) 77.

Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες (A 18*) 81, 110, 128.

κακὸν θνητοῖσι γένηται (cf. Ω 436*) 88; κακὰ θν. φέρουσαι 103; κακὸν ἀνθρώποισι φέρουσα 223.

φρεσὶ βάλλεο σῇσιν (A 297*) 107, 274.

γένος μερόπων ἀνθρώπων (cf. A 250*) 109, 143, 180.

ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες (cf. N 487*) 112, 170; θ. ἔχουσιν 13; θ. ἔχωσιν 340.

καὶ οἰζύος· οὐδέ τι δειλὸν 113; — — — — νύκτωρ 177.

καὶ σχέτλια ἔργα (χ 413*) 124, 238, 254.

θεοῖς, οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν (cf. E 404*) 139, 257.

ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ (Γ 89*) 157, 252; χθ. π. 510.

ἀπείρονα γαῖαν (ρ 418*) 160, 487.

ἐπὶ δ' ὅρκον ὀμεῖται (cf. I 274*) 194; ἐπίορκον ὀμόσσας (cf. T 260*) 282.

σκολιῇσι δίκῃσιν 219, 250.

τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεύς (cf. E 265*) 229, 239.

μινύθουσι δὲ οἶκοι (P 738*) 244, 325[1]).

ἐν ἀνθρώποισιν . . . 249, 270, 719.

πάντα νοήσας 267; — νοήσῃ 293.

γενεὴ μετόπισθε λέλειπται 284; — — ἀμείνων 285.

μέγα νήπιε Πέρσῃ 286, 633; νήπ. Π. 397.

ἐγγύθι ναίει (η 29*) 288, 343, 700.

πιμπλῇσι καλιήν 301; πίμπλησι — 411.

ἀεσίφρονα θυμόν (cf. φ 302*) 315, 335, 646.

ὥς σε κελεύω (κ 516*) 316, 536, 623.

ἀλλά σ' ἄνωγα 403, 687.

ἔνδον ἐόντας (ζ 51*) 452; — ἐόντος 476.

Δημήτερος ἱερὸν ἀκτήν 466, 597, 805; Δημ. ἀκτ. (N 322*) 32.

---

1) Rzach v. 325 scripsit οἶκον, quod duo codices (sed in οἶκοι mutatum) praebent et Bergk Phil. XVI 582 commendavit.

Ζηνὸς νόος αἰγιόχοιο (cf. Ρ 176*) 483; — νόον — (cf. Ξ 160*) 661.

βίος ἄρκιος εἴη 501, 577.

εὐρέι πόντῳ (α 197*) 507; accus. (Ζ 291*) 650.

ἀλλά νυ καὶ τῶν 513; — — — τά 684.

ἔνδοθι οἴκου 523, 601, 733.

οἰκόνδε νέεσθαι (Β 290*) 554, 673.

μετὰ τροπὰς ἠελίοιο (cf. ο 404*) 564, 663.

ὣς γὰρ ἄμεινον (Α 217*) 570; οὐ — — 750.

θέρεος καματώδεος ὥρῃ 584; genet. 664.

σθένος Ὠαρίωνος (Σ 486*) 598, 615; σθ. ὄβριμον Ὠαρ. 619.

ἐυτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ (cf. Υ 496*) 599, 806.

αὐτὰρ ἐπὴν δὴ 600, 614.

μεμνημένος εἶναι 616, 641.

ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ (Ψ 316*) 622; εἰς οἴνοπα π. (cf. Η 88*) 817.

τριηκάδα μηνὸς ἀρίστην 766; τρισεινάδα — — 814; μετ' εἰκάδα — —820.

ἱερὸν ἦμαρ (Θ 66*) 770, 819.

γ)

πλείστη δὲ χάρις 720, 723.

δ)

οὐρῆας ταλαέργους 791, 796.

καρπὸν φέρει ζείδωρος ἄρουρα (cf. δ 229*) 172/173; κ. δὲ — — — 237.

ἄλλος δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος 678; εἰαρ. δ' οὗτος — — 682.

3. In Scuto.

a.

πᾶσα δὲ Μυρμιδόνων τε πόλις κλειτή τ' Ἰαωλκὸς 380
Ἄρνη τ' ἠδ' Ἑλίκη Ἄνθειά τε ποιήεσσα 381;

Ἄνθην Μυρμιδόνων τε πόλιν κλειτήν τ' Ἰαωλκὸν 474
Ἄρνην τ' ἠδ' Ἑλίκην· πολλὸς δ' ἠγείρετο λαός 475.

b.

ὃς προλιπὼν σφέτερόν τε δόμον σφετέρους τε τοκῆας 90
τοὶ μὲν ὑπὲρ σφετέρης πόλιος σφετέρων τε τοκήων 239.

οἵ τινες ἀντιβίην πόλεμον Διὸς υἷι φέροιεν 150, 163.

ἀργύρεοι, { χρύσεια περὶ χροῒ τεύχε' / χρυσέας ἐλάτας ἐν χερσὶν } ἔχοντες { 183 / 188.

τοί γε μὲν αὖ { γελόωντος / παίζοντες } ὑπ' αὐλητῆρι ἕκαστος { 283 / 298.

οἳ δ' αὖτ' ἐς ταλάρους ἐφόρευν { ὑπὸ τρυγητήρων 293 / παρὰ δέ σφισιν ὄρχος 296.

{ χρύσεος ἦν, / χρύσειος, } κλυτὰ ἔργα περίφρονος Ἡφαίστοιο { 297 / 313.

αὐτὸς δὲ βροτολοιγὸν Ἄρην { ἐπ- / προς- } ιόντα δοκεύσας { 333 / 425.

{ ἔνθα κε / μηρὸν } γυμνωθέντα σάκευς ὕπο δαιδαλέοιο { 334 / 460.

{ κτεινέμεναι / κακτάμεναι } μεμαὼς { σάκει / καί ῥ' } ἔμβαλε χάλκεον ἔγχος { 414 / 453.

{ τοῖος ἄρ' Ἀμφιτρυωνιάδης, / Ἀμφιτρυωνιάδης, δεινῆς } ἀκόρητος αὐτῆς { 433 / 459.

c.

α)

ἐκτελέσαι μέγα ἔργον 22; ἐκτελέσας — — (γ 275*) 38.

ἥρως ὦ Ἰόλαε 78, 118.

ἵππων ὠκυπόδων (cf. σ 263*) 96; dat. (Ψ 504*) 470.

ὣς εἰπὼν (Α 446*) 122; femin. (Ε 792*) 338.

τοῦ καὶ ὀδόντων μὲν (Τ 365*) 146; τῶν — — — 164.

Ἀμφιτρυωνιάδης 165, 416, 459.

δίφρου ἐπεμβεβαώς (cf. Ι 582*) 195, 324.

τῇ ἰκέλη (cf. Π 11*) 198; τῷ ἴκελος 392.

ἱέμεναι μαπέειν 231; mascul. 304.

δῆριν ἔχον 251, 306.

πρόσθ' ἔκιον 277, 284.

τοί γε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' 282, 298; — — — — γελόωντες — 283.

ἄνδρες θηρευταί 303; dat. (cf. Μ 41) 388.

τὸν μὲν ἔπειτ' (Ξ 409*) 332, 424.

ἀντίος ἔστη ἐμεῖο 361; — — Ἄρηος 434; ἀντίη ἦλθεν Ἄρ. 444.

... ἀμφ' ὤμοισιν (Σ 538*) 128, 159; — ὤμοις 200.

αὐχένα γυμνωθέντα 418; μηρὸν γ. 460.

ἤλασ' ἐπικρατέως 419; οὔτασ' ἐπ. 461.

β)

πατρίδα γαῖαν (σ 257*) 1, 12.

πολυχρύσου Ἀφροδίτης 8, 47.

σὺν αἰδοίῃ παρακοίτι (cf. γ 381*) 14, 46.

ἐυσφύρου Ἠλεκτρυώνης 16; τανυσφ. — 35; ἐυσφύρῳ Ἠλ. 86.

πατὴρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε 27; idem sine δ' (Α 544*) 103.

ἀρῆς ἀλκτῆρα φυτεῦσαι (cf. Ξ 485*) 29; — — σίδηρον 128.

βίην Ἡρακληείην (Ε 638*) 52, 69; nominat. (Λ 690*) 115, 349, 416; dat. (Β 658*) 452.

ἄατον πολέμοιο (cf. Ε 388*) 59; ἄαται — 101.

ὠκέες ἵπποι (Ε 257*) 61; accus. (Γ 263*) 350.

καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δύσειν 67; — — — — δῦσαι (Ε 435*) 329; idem om. καί 447; κλ. τεύχ. τοῖο 337; τεύχ. τοῖο 332.

κρατερὸν Ἰόλαον 77; nominat. 323.

φρεσὶ θάρσος ἀέξων (cf. λ 195*) 96, 434.

ἔπεα πτερόεντα προσηύδα (Ο 48*) 117, 326, 445.

περὶ στήθεσσιν . . . (Γ 332*) 124, 129.

οὐδέ τις αὐτό 139; — — αὐτόν 431.

θαῦμα ἰδέσθαι (Ε 725*) 140, 224.

οὔ τι φατειός 144; genet. plur. 161.

ἐλάτας ἐν χερσὶν ἔχοντες 188; δρεπάνας — — — (Σ 551*) 292.

οὔλιος Ἄρης 192, 441.

ἀπορρίψοντι ἐοικώς 215; ἐρρίγοντι — 228.

ταὶ δὲ μετ' αὐτόν 229; αἳ δ. μ. αὐτούς 248.

περὶ δέ σφισι ἄγνυτο ἠχώ 279, 348.

ἱππείου θόρε δίφρου 321, 392.

θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη (Α 206*) 325, 343; γλ. Ἀθ. 455, 470.

ἀκόρητος ἀυτῆς (cf. Ν 621*) 346, 433, 459.

διὰ δὲ μέγα σαρκὸς ἄραξα 364; — — — — ἄραξε 461.

ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρουσαν (Π 430*) 412, 436.

Δῖος ταλακάρδιος υἱός 424; — θρασυκάρδιον υἱόν 448.

γ)

Ἀθηναίη, κούρη Διός (ν 190*) 126, 443.

ὅσσοισιν πυρὶ λαμπομένοισι 145; ὄσσε δέ οἱ π. λαμπετόωντι (Α 104*) 390.

φύλλοισι καὶ ἀργυρέῃς 295; — — ἀργυρέῃσι 299.

δ)

γυναικῶν θηλυτεράων (λ 386) 4, 10.

Ἀμφιτρυωνιάδης 165, 416, 459, 433.

αἶψα δ' ἔπειτα 465, 469.

4. In Catalogo[1]).

b.

ἀγγελίην δ' αἰεὶ } Λακεδαίμονάδε { προΐαλλε fr. 94, 26
ἄμφω δ' ἀγγελίην } Λακεδαίμονάδε { προΐαλλον 94, 37.

Κάστορι θ' ἱπποδάμῳ καὶ ἀεθλοφόρῳ Πολυδεύκει (cf. Γ 237) 94, 27, 31.

ἱμείρων } Ἑλένης πόσις ἔμμεναι ἠυκόμοιο { 94, 32
Ἀργείης } Ἑλένης πόσις ἔμμεναι ἠυκόμοιο { 94, 42; 96, 3, 15.

Τυνδαρέου ποτὶ δῶμα δαΐφρονος { Οἰβαλίδαο 94, 38
Τυνδαρέου ποτὶ δῶμα δαΐφρονος { ὄφρ'⟨ἀγάγοιτο⟩ 96, 21.

c.

α)

ἡ δ' ὑποκυσαμένη (Z 26*) 5,1; 76,1; 110,1.

βουλῇ Ἀθ⟨ηναίης⟩ 7b, 3; — Ἀθηναίης 14, 8.

ἐκ δ' Ἰθάκης ἐμνᾶτο 94,21; ἐκ Κρήτης δ' — 96,16; ⟨ἐξ⟩ Ἄρ⟨γ⟩εος ἐμνῶντο 94,17; ἐκ Φυλάκης δ' — 94,34; ἐκ δ' ἄρ Ἀθηνέων μνᾶθ' 94,43.

πολλὰ δ' ἔεδν⟨α δίδον⟩ 94,39; π. δ' ἔεδνα δίδου 94,44.

πλεῖστα πορόντ' 94,48; πλεῖ⟨στ⟩α πορών 96,49.

ἀνδρῶν ἡρώων (δ 268*) 96,81; 135,11; sic etiam fr. 94.49 supplendum esse censeo, ubi Rzach cum Wilamowitzio πάντων ἡρώων scripsit.

Ἀργείης Ἑλένης 94,42; 96, 3, 15; ⟨Ἀ⟩ρ⟨γείην⟩ Ἑλένην (B 161*) 96,22.

μνᾶτο· πλεῖστα δὲ δῶρα 96, 1, 14.

ἡ τέκεν Ἑρμιόνην 96, 56; ἡ τέκεθ' — 99, 1.

ἄλλοτε δ' αὖτε in altero et tertio pede 14, 4, 5.

---

[1]) Fragmenta secundum Rzachii editionem minorem (Lipsiae 1908) afferuntur, quia in editione maiore magna illa fragmenta papyracea nuper reperta nondum leguntur.

β)

υἱέας ἐσθλούς 15,1; 86.

ἐνὶ Πηλίῳ ὑλήεντι (cf. α 186*) 19,2; 96,49.

Χαρίτων ἀμαρύγματ' ἔχουσα 21,3; Χ. ἀμαρ⟨ύγμ⟩ατ' ἔχουσαν 94,6; Χ. ἄπο κάλλος ἔχουσα (cf. ζ 18*) 128,1.

ἐπιχθονίων ἀνθρώπων (Δ 45*) 33,1; 96,52.

ὄζος Ἄρηος (B 540*) 73,1, 110,4; accus. (B 663*) 99,2.

ὄρχαμος ἀνδρῶν (B 837*) 73,2; 96,12.

πατὴρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε (cf. A 544*) 76,3; 125,1.

φίλος ἀθανάτοισι θεοῖσιν (κ 2*) 81,3; φίλον μακάρεσσι — (α 82*) 93,4.

καταθνητοῖς τ' ἀνθρώποις 82,2; genet. sine τ' 96,74; οὔτε θνητῶν ἀνθρ. 96,79; θνητῶν ἀνθρ. (Υ 204*) 96,66; 134,4.

ξανθοῦ Μενελάου 93,7; nominat. (Γ 284*) 94,24; accus. 96,1.

εἵνεκα κούρης (Ι 637*) 94,4,23; 96,38.

μήδεα εἰδώς (Ω 88*) 94,22; 115,2.

φέρτατος ἦεν 94,25; — εἶναι 96,73.

ἀρηίφιλος Μενέλαος (Γ 21*) 96, 48, 51, 55.

δ)

δεινὸς ὄφις 14,6[1]; 96, 98.

5. In Magnis Ehoeis.

c.

β)

σὲ πονηρότατον καὶ ἄριστον fr. 138,1; 139.

6. In Melampodia.

c.

β)

ἔχειν αἰῶνα βίοιο fr. 161, 1, 4.

τέρπεται ἀνήρ 162, 1, 3.

[1]) Hoc loco Marckscheffel, ut asyndeton tolleret, coniecit δ' αἰνὸς ὄφις; tamen traditam lectionem retinendam esse censeo, cum δεινός epitheton ὄφιος saepius legatur: Th. 299, 334, Sc. 161, αἰνός nusquam.

Etsi hanc enumerationem perlustrans permulta iterata singulis carminibus contineri iam intellexisti, tamen certos numeros afferre utile videtur, quare nunc numeros omnium locorum, qui iterantur, in tabulam referam.

	a	b	c α	c β	c γ	c δ	Sa.
Theog. 1022 vv. . .	5	32	45	110	7	8	207
Op. 828 vv.	1	8	24	47	1	3	84
Scut. 480 vv. . . .	1	10	18	28	3	3	63
Catal. [1])	—	4	10	14	—	1	29
Magnae Ehoeae circ. 16 vv. . . .	—	—	—	1	—	—	1
Melamp. 26 vv. . .	—	—	—	2	—	—	2
Summa . .	7	54	97	202	11	15	386

Hac autem tabula id quidem cognosci potest, quot loci iterentur, neque tamen, quotiens; multos enim non semel sed bis vel saepius recurrere supra vidimus. Itaque alteram tabulam addo, qua declaretur, quotiens loci repetantur.

	a	b	c α	c β	c γ	c δ	Sa.
Theog.	5	38	74	206	7	8	338
Op.	1	9	32	64	1	3	110
Scut.	1	10	22	40	3	3	79
Catal.	—	6	17	21	—	1	45
Magn. Eh.	—	—	—	1	—	—	1
Melamp.	—	—	—	2	—	—	2
Summa . .	7	63	145	334	11	15	575

Elucet ex his tabulis inter versuum et iteratorum numerum non eandem in omnibus carminibus intercedere rationem: maxima iteratorum copia pro numero versuum invenitur in Theogonia,

[1]) Catalogi versus circiter 260 vel integros vel paene integros vel probabiliter suppletos et circiter 100 valde mutilatos habemus.

minima in Operibus et Diebus, in medio est Scutum; de ceteris carminibus, quorum fragmenta tantum habemus, certi quicquam dici non potest; sed in Catalogo quidem numerus iteratorum permagnus fuisse videtur. Neque tamen huius differentiae causam in diversa carminum origine quaerere licet; immo in dissimili eorum materia eam inesse mihi quidem persuasum est. Nam in Operibus et Diebus res maxime variae tractantur: praecepta de agricultura et de navigatione, leges de consuetudine deorum et hominum, de mensis diebus; praeterea sententiae, proverbia, fabulae. Similiter res se habet in Scuto, cuius initio legimus narrationem genealogicam, in fine descriptionem pugnae, in medio descriptionem variarum rerum in scuto Herculis effictarum. Contra Theogoniae argumentum multo simplicius est: praebet deorum stemmata, saepe narrationibus interrupta, quae ipsae quoque argumento inter se saepe similes sunt. Simplici autem argumento facilius quam vario efficitur, ut similia vel paria verba adhibeantur: quid mirum, quod Theogonia his abundantior est quam cetera carmina?

Hac in re omnia carmina consentiunt, quod partes in fine versuum saepius iterantur quam initio, id quod apud multos poetas et Graecos et Latinos animadvertitur [1]). Huius rei causa facile invenitur. In fine versus in recitando mora quamvis parva fieri solet, et ea, quae ante hanc moram exstant, melius in memoria haerere et per occasionem saepius poetae in mentem venire quam alia consentaneum est. Praeterea multo difficilius est versus clausulam fingere quam initium, qua re poeta minoris ingenii iterum iterumque ad easdem clausulas — sive a se ipso factas sive ab aliis sumptas — recurrere paene cogitur.

Deinde dactylico metro verbis verborumque formis eligendis et collocandis modus imponitur [2]) et multa verba in versum epicum recipi omnino non possunt; quo fit, ut certae elocutiones iterum ac saepius adhibeantur itaque in formularum formam abeant vel abisse videantur: quae nisi forte totum versum explent, plerumque in eadem versus sede exstant eodem verborum ordine semper fere servato. Non amplius duos locos inveni, ubi verborum ordo

---

1) Cf. Fridericus Schiller, de iteratione Nonniana, diss. Vratislav. 1908, p. 35.

2) Quamquam Graeca lingua versui dactylico multo aptior est quam Latina, quae quantopere ab eo abhorreat, optime edocuit Ernestus Bednara, Arch. Lex. XIV [1906] p. 317 sqq.

nec sensu nec metro cogente commutatus est, alterum in Theogonia, alterum in Operibus et Diebus:

Th. 443 ἐθέλουσά γε θυμῷ
446 θυμῷ γ' ἐθέλουσα.
Op. 678 ἄλλος δ' εἰαρινός
682 εἰαρινὸς δ' οὗτος.

His locis poetam verborum ordinem ea de causa mutavisse apparet, quod timebat, ne his tam propinque iteratis audientibus aut legentibus taedium iniceretur. Probant igitur hi loci poetam ipsum quoque iterationem aegre tulisse et evitare studuisse: quod si saepissime ei non contigit, hunc poetam non ita magno ingenio praeditum fuisse apparet. Maxime mirum, quot aliquo hymni in Hecaten loco pares et similes clausulae cumulatae sint, scil. Th. 429 sqq. (conferas velim v. 429 cum 436 et 432, v. 432 cum 439 et 430, v. 433 cum 438). Quamquam plane eiusdem generis nullum locum alium inveni, tamen persaepe accidit, ut versuum partes minimo spatio intermisso repetantur, in Theogonia etiam toti versus vel plane pares vel paulum variati, scil. 147 et 154, 166 et 172, 625 et 634, 768 et 774; versuum partes: α) initio: Th. 860 et 865 — 941 et 944 — Op. 788 et 794 — Sc. 183 et 188 — 277 et 284 — 282 et 283 — 293 et 296; β) in fine: Th. 32 et 38 — 143 et 145 — 463 et 470 — 545, 550, 559, 561 — 566 et 569 — 571 et 579 — 575 et 581 — 595 et 601 — 629 et 635 — 653 et 658 — 781 et 790 — 890 et 899 — 900 et 906 — 946 et 948 — 1005 et 1014 — 1009 et 1018 — Op. 67/68 et 77/78 — 229 et 239 — Fr. 96, 48, 51, 55 — 161,1 et 4; γ) in medio versu: Th. 539 et 541 — Op. 720 et 723 — Sc. 295 et 299; δ) in diversa sede: Op. 791 et 796 — Sc. 4 et 10.

Videmus igitur hoc quoque in Theogonia longe saepissime occurrere, praeterea pares clausulas multo saepius se subsequi quam alias versuum partes. In Scuto solo ita res se non habet; hic enim pares clausulae vicinae omnino non exstant. Sed ne cetera quidem in Scuto propinque iterata poetae crimini danda sunt. Initia enim versuum 183 et 188 certo consilio similia facta esse videntur, vv. autem 282 et 283, 293 et 296, 295 et 299 diversarum sunt recensionum. Idem iudicandum est de concentu versuum Sc. 140—150 et 161—167[1]), Th. 143 et 145, 736—739 et 807—810,

[1]) Cf. Rudolf Peppmüller, Variationen im pseudohesiodeischen Heraklesschilde, Progr. Stralsund 1893, p. 3 sq.

fr. 162,1 et 3. Th. autem 774 (= 768) item ac Sc. 298 (∼ 293)[1]) errore in textum venisse pro certo habendum est.

Modo de verbis consulto iteratis dixi (Sc. 183 et 188). Hoc iteratorum genus apud Homerum usitatissimum[2]) in carminibus Hesiodeis rarissime occurrit. Huc mea quidem sententia hi versus referendi sunt: Th. 172, ubi Saturnus, ut plus valeat oratio, Terrae verba (166) repetit, deinde Th. 539 et 541, ubi item atque in illis Scuti versibus (183 et 188) nonnullorum verborum concentu efficitur, ut res oppositae clarius exstent atque emineant, tum Th. 722 sq. et 724 sq., ubi aequitas intervalli etiam similitudine versuum significatur, denique Sc. 424, 425, 460, ubi Hercules rem ita gerit, ut 332—334 a Minerva iussus est.

Consensum verborum plerumque consensu sententiarum effectum esse supra dixi; semel autem in Theogonia duobus similibus hemistichiis plane diversae res exprimuntur, id quod duplici vocis significatu effectum est, scilicet

Th. 180 φίλου δ'ἀπὸ μήδεα πατρός
et 398 " διὰ " "

Priore enim loco agitur de Urani genitalibus, quae Saturnus decidit, posteriore de consiliis Oceani, patris Stygis. Quin v. 398 clausula ex v. 180 imitatione effecta sit, non est dubium; neque enim sententia „secundum consilia alicuius“ quamvis saepe occurrit, ullo alio loco sic expressa est, sed vel διὰ βουλάς τινος (Th. 465, 572, 653, Op. 71, 122, Sc. 318) vel βουλῇσί τινος (Th. 318, 730, 960, 993, Op. 79, 99) vel βουλῇ (fr. 7b, 3; 14,8) vel φραδμοσύνῃσιν (Th. 626, 884, 891, Op. 245); vox autem μήδεα = consilia alibi semper cum forma verbi εἰδέναι coniuncta exstat (εἰδώς Th. 545, 550, 559, 561, Op. 54, fr. 94,22; 115,2; ἴδμεν fr. 161,2).

Tam manifesta quidem non saepe est ratio, quae inter locos concinentes intercedit; tamen ubique exemplum et imitationem discernere nobis studendum est, discernemusque, si statuerimus, ubi eadem elocutio aptius, ubi minus apte adhibita sit. Talem quaestionem instituere magni interesse mihi videtur, quia inde fortasse de carminum compositione, de qua a viris doctis iam multum disputatum est, coniecturae fieri possunt. Quin haec ratio

---

1) Cf. Wilamowitz, Hermes 40 (1905), p. 117.

2) Cf. Ernst Pfudel, Die Wiederholungen bei Homer, 1. Beabsichtigte Wiederholungen, Progr. Liegnitz 1891.

probabilis sit, Ottone Seeck[1]) et Carolo Rothe[2]) negantibus mea quidem sententia dubitari non potest[3]); versu enim aliquo aut parte versus, ut qui in certum contextum fictus sit, in alium contextum delato facile asperitas quaedam oriri potest, quam in legendo quidem fortasse neglegentia praeterimus, collatis autem locis animadvertimus. Vero in minimo iteratorum numero exemplum et imitatio strenue discerni potest; nam locutiones iteratae magnam partem et parum amplae et uno loco vix minus quam altero formularum instar adhibitae sunt, id quod praecipue de illis dicendum est, quae ex carminibus Homericis sumptae sunt. Facillime autem in maioribus partibus consentientibus exemplum et imitatio cognoscitur.

In Theogonia

vv. 453—491 narrant Saturnum filios, ubi nati erant, devorasse, et vv. 888—899 legimus Iovem in Metin, primam uxorem, cum Minervam partura esset, item consuluisse. Harum narrationum alteram ex altera imitando expressam esse apparet: sententiae omnes fere, verba magna ex parte consentiunt, id quod Arthurus Meyer (De compositione Theogoniae Hesiodeae, diss. Berolin. 1887, p. 90) aperte probavit. Hanc rationis similitudinem addo: utroque loco primum devoratio narratur (v. 459; v. 890), deinde causa eius facti affertur (vv. 461—465; 892—898), postremo iterum res gesta commemoratur (vv. 466 sq.; 899)[4]). Priorem autem narrationem posteriori exemplo fuisse facile cognoscimus; illa enim in carminis nervis inhaeret neque ullam praebet offensionem; contra haec de Metide devorata narratio vitiis abundat (cf. Meyer, p. 89 sq.). Quae non modo supervacanea est, sed molesta, neque ullo pacto cum vv. 924 sqq. convenit, qui sunt de ortu Minervae. Ibi enim dea ex Iove ipso nascitur; Metis eius mater omnino non commemoratur, quamquam hoc facile fieri potuit, quia nunc duo

---

1) Die Quellen der Odyssee, Berlin 1887, p. 49.

2) Die Bedeutung der Wiederholungen für die Homerische Frage, in: Festschrift zum 200jährigen Bestehen des Französischen Gymnasiums, Berlin 1890.

3) Cf. etiam Pfudel p. 6 sqq.

4) Hac observatione sententia Hermanni Usener (Mus. Rhen. 56 [1901] p. 174 sqq.) refellitur, qui ex clausula v. 890 in v. 899 iterata conclusit vv. 888—899 non uno tenore conscriptos, sed 891—899 ab interpolatore superadditos esse, quae sententia ea re confirmari videtur, quod hi vv. a Chrysippo negleguntur.

versus nullis rebus nisi cognominibus expleti sunt, iisque talibus, quae Minervam deam belli depingunt, non sapientiae. Ergo illam narrationem ab initio in carmine non fuisse sed postea additam esse certum est. Primitus de Metide non amplius tres versus fuerunt: 886, 887, 900[1]); vv. autem 888—899 ea de causa inserti sunt, ut miraculum Minervae e Iove ipso natae explicaretur. Etiam ex parte iteratorum verborum imitatio elucet:

cf. v. 468 ἀλλ' ὅτε δὴ Δί' ἔμελλε . . .
et v. 888 - - - ἄρ' - . . .

nam v. 888 ad lacunam voce Δία omissa ortam explendam particula ἄρ' inferta est, deinde in apodosi v. 889 (τότ' ἔπειτα κτλ.) et subiectum et obiectum deest.

v. 897 θεῶν βασιλῆα καὶ ἀνδρῶν ex v. 923 imitando effectum est; rectius enim esset: qui fato rex destinatus erat. Et in ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντα 898 imitationem versus 139 perspicimus; nam aptius illo loco filius patrem prudentia superaturus esse diceretur.

Eadem ratio inter deorum et Titanum (Th. 616—712) et Iovis cum Typhoeo (820—868) pugnam intercedit. Titanomachia quamquam exemplar artis epicae non repraesentat — ex compluribus enim fontibus sumpta et conglutinata videtur —, tamen satis bene intellegi potest. Contra illa Iovis cum Typhoeo pugna eo, quod Titanomachiae ratio narrandi adhibita est, perturbata facta est et confusa (cf. A. Meyer p. 75 sqq.). Maxime mirum est, quod Iuppiter, quamquam iam inde a v. 839 magna vis impetus depingitur, v. demum 853 arma capit. Pugnam Typhoei Titanomachiae imitationem esse etiam ex iteratis verbis collatis evinci potest. Ad ea, quae A. Meyer de hac re docuit, hoc addo:

v. 695 ἔζεε δὲ χθὼν πᾶσα καὶ Ὠκεανοῖο ῥέεθρα.
v. 847 - - - - - οὐρανὸς ἠδὲ θάλασσα.

Etenim ex eo, quod sententia v. 695 expressa v. 847 in maius extollitur, elucet in hoc inesse imitationem; clausula autem ex v. 427 videtur deprompta esse.

Quae ratio quamquam nullo alio Theogoniae loco adeo perspicua est, tamen in compluribus etiam minorum iteratorum exemplum et imitatio discerni potest.

---

[1]) A. Meyer (p. 91) tamquam lineas transilit, quod totam de Metide partem ut interpolatam reicit; neque enim quin vv. 886, 887, 890 genuini sint, dubium est, quia nulla in eis inest offensio.

Prooemium (vel prooemia) ab omnibus fere viris doctis postea additum iudicatur, quod iudicium quaerentibus nobis duobus locis comprobatur. Legimus enim:

v. 58 ἀλλ' ὅτε δή ρ' ἐνιαυτὸς ἔην, . . . 60 ἣ δ' ἔτεκ' . . .

Mirum est hoc δέ apodoticum, quod eo effectum esse existimo, quod versus initium ex v. 295 desumptum est: qua ex re hanc prooemii partem post narrationem demum Echidnae Chrysaoris et Calliroae filiae compositam esse apparet.

Item ex vv. 72 et 504 collatis prooemium recentius factum esse elucet:

v. 72 αὐτὸς ἔχων βροντὴν ἠδ' αἰθαλόεντα κεραυνόν·
504 δῶκαν δὲ - - - - .

Initium v. 72 contortum est: quid sibi vult illud αὐτός? Id explicari non potest nisi ita, ut cetera ex v. 504 hausta esse statuamus. Haec sententia ea re confirmatur, quod alia quoque his locis — etsi non ad verbum — concinunt: finis v. 71 respicit ad v. 506, initium v. 73 ad v. 496. Ergo vv. 492—506 iam exstiterunt, cum haec pars prooemii composita est, neque eos vel singulos eorum delere licet.

Contrarium alibi evenit. Conferas velim

v. 70 ἐρατὸς δὲ ποδῶν ὕπο δοῦπος ὀρώρει et
703 τοῖος γάρ κε μέγας ὑπὸ δοῦπος ὀρώρει.

v. enim 70 illud ὕπο ad ποδῶν referendum est neque quicquam est, quod reprehendatur. Nec vero v. 703 casus genetivus adest, qui ad illud ὑπό pertineat; ergo cum verbo ὀρώρει hoc arte coniungendum est. ὑπόρνυσθαι autem significat aut „sub aliqua re oriri" aut „sensim oriri", quarum significationum neutra ad hunc locum quadrat, ubi de ingenti illo fragore agitur, qui caelo et terra inter se appropinquantibus oreretur: quare clausula v. 70 huc delata esse videtur mihi. Id autem ad compositionem carminis cognoscendam multum valet, quia inde sequitur Titanomachiam post prooemium demum aut certe post hanc prooemii partem compositam esse. Et revera tota haec narratio repetitionem praebet, scil. eius facti, quod iam vv. 492—506 cognovimus: utroque enim loco narratur Iovem Saturno victo rerum potitum esse. Utrumque locum necessarium esse Carolus quidem Robert (Mélanges Nicole 1905, p. 487) contendit; Saturnum enim etiam postquam filios ad lucem reddere a Iove coactus sit, regnum mundi obtinere, v. autem 506 προληπτικῶς intellegendum esse. Neutrum concedere possum; Saturnus enim aperte victus

dicitur: νικηθείς v. 496; sin autem victus est, regnum mundi obtinere et victori suo imperare iam non potest; et προληπτικῶς quamquam multi Theogoniae loci accipiendi sunt, tamen vix v. 506; quando enim fulgur et tonitrus vim suam accepissent, nisi ab initio habuissent?

Utroque loco etiam aliquos in terra conditos a Iove liberatos esse comperimus; priore autem ex genere dicendi (πατροκασιγνήτους v. 501, Οὐρανίδας 502) apparet de omnibus inclusis Urani filiis dici, ita ut alteri liberationi nihil sit loci. Id autem, quod de Οὐρανίδαις illis dicitur, ad Cyclopes solos quadrat; hi igitur soli liberati et soli inclusi sunt, Centimani primitus a Theogonia plane afuerunt. Quae sententia aliis causis confirmatur. v. 154 ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο ad verbum cum v. 421 concinit; in contextum nullo pacto quadrat, ut iamdudum a viris doctis observatum est; ergo quin ex illo desumptus sit, dubium esse non potest, scilicet tum, cum Centimani inserti sunt, et eo consilio, ut ii cum Cyclopibus comprehenderentur. Illis autem versibus, qui de Centimanis sunt, permulta iterata continentur: vv. 150—152 praeter unum verbum cum vv. 671 sqq. consentiunt, et v. 147 ad exemplum v. 421 formatum esse apparet; nimis enim simillima duo genera filiorum eo discluduntur, ita ut etiam viri docti Cyclopes non Terrae et Urani, sed Terrae solius filios esse contendere potuerint. —

Clausulam v. 303 κλυτὰ δώματα ναίειν ad similitudinem v. 777 fictam esse verisimile est; nam de Styge quidem id bene dictum est, non de Echidna; praeterea cum v. 301 pugnat: ἔνθα δέ οἱ σπέος ἐστί. Versus igitur, qui sunt de Echidna, post illos demum versus, qui de Styge agunt, i. e. post Tartari descriptionem compositi sunt.

Deinde conferas velim v. 302 τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων et 588 θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτους τε θεοὺς θνητούς τ' ἀνθρώπους. Illud θνητῶν τ' ἀνθρώπων 302 aperte falsum est; pugnat enim cum v. 304: ἤ δ' ἔρυτ' εἰν Ἀρίμοισιν. Finis igitur v. 302 secundum 588 factus videtur: qua ex re sequitur illos de Echidna versus posteriores esse narratione creatae mulieris atque Promethei fraudis (de qua cf. alteram dissertationis partem).

Sed etiam ille quem modo commemoravi de Styge locus recentius compositus est; nam v. 790 περὶ γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης ex v. 972 imitando expressum est. Mirum enim est, quod Oceanum etiam circa mare, quod pars eius sit, fluere legimus,

cum v. 972 de Pluto optime dicatur: ὅς εἶσ' ἐπὶ γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης.

Praeterea his locis mihi contigisse existimo, ut exemplum et imitationem discernerem.

Ἐρέβει φιλότητι μιγεῖσα 125; Διὸς — — 920.

Casus genetivus hic non apte adhibitus est; participium enim dativum poscit: alicui amore mixta[1]).

Clausulam v. 180 exemplo fuisse versui 398 supra (p. 32) probavi.

Νὺξ ὀλοή 224, 757.

v. 757 appositi ὀλοή nulla est causa, exstat formulae instar.

καὶ τὴν μέν 316; καὶ τοὺς μέν 459, 717.

Illo loco sequitur ἡ δέ, his duobus locis membrum respondens deest.

πεύθετο γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος 463;
φίλους λιτάνευε τοκῆας 469
τοὺς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα 470.

Hoc τοὺς αὐτῆς substantivo postpositum durum est, praesertim cum nemini dubium esse possit, quin Rhea suos ipsius parentes imploret; versus explendi causa receptum videtur, postquam eius altera pars ad v. 463 conformata est.

πέμψαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πίονα δῆμον 477;
νειῷ ἔνι τριπόλῳ, Κρήτης ἐν πίονι δήμῳ 971.

v. 971 duas loci descriptiones continet, quarum prior nihil aliud dicit nisi altera, quare supervacanea videtur. Sumpta autem est ex ε 127, ubi item de amore Cereris et Iasionis dicitur, Creta omnino non commemoratur. Alterum igitur hemistichium propter similitudinem sententiae ex v. 477 ad versum explendum huc delatum est. Simul hoc loco cognosci potest, quo casu fabulae interdum longius progressae sint.

τῷ δ' αὖτ' ὀστέα λευκὰ βοὸς δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ 540
εὐθετίσας κατέθηκε . . . 541;
ὡς ἴδεν ὀστέα λευκὰ βοὸς δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ 555.

v. 555 ad ὀστέα participium quoddam desideratur, e quo δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ pendeat (cf. Georgius Raddatz, De Promethei fabula Hesiodea, diss. Gryph. 1909, p. 9).

---

1) Cf. hymn. Hom. Merc. 4, VII 57, XVIII 4: Δῖος ἐν φιλότητι μιγεῖσα, quod ipsum quoque ad exemplum locorum fictum esse censeo, ubi dativus usurpatus est, velut Th. 375: Κρίῳ δ' Εὐρυβίη τέκεν ἐν φιλότητι μιγεῖσα.

Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδώς 545, 550, 561.

v. 561 appositum non aliter ac formulae instar exstat.

..... δολίης δ' οὐ λήθετο τέχνης 547;
οὐκ ἄρα πω δολίης ἐπιλήθεο τέχνης 560.

in v. 560 imitationem inesse ex particula πω versus supplendi causa inepte addita apparet (ct. Raddatz p. 8 sq.).

τεῦξε καλὸν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο 585;
ἕτερον δε πόρεν - - - 602.

v. 602 haec elocutio intellegi non potest; neque enim de ullo bono antea dictum est.

διὰ κρατερὰς ὑσμίνας 631, 712.

v. 631 de compluribus pugnis dicitur, 712 autem de hac una, quae antea narrata est, quare hic numerus singularis aptior esset.

κεῖται νήυτμος τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτόν 795;
αὐτὰρ ἐπεὶ νοῦσον τελέσῃ μέγαν εἰς ἐνιαυτόν 799.

v. 795 praepositio εἰς plane apta est, 799 autem potius exspectaveris: intra magnum annum.

μειχθεῖσ' ἐν φιλότητι θεῶν βασιλῆι ... 923;
- - - - Διὸς ... 944.

Casus genetivus v. 944 inepte exstat, nam post participium μειχθεῖσα dativus exspectatur (cf. ad v. 920, p. 37).

θεοῖς ἐπιείκελα τέκνα 968;
Φαέθοντα, θεοῖς ἐπιείκελον ἄνδρα 987.

Vox ἄνδρα in contextum non quadrat; prius enim de ortu Phaëthontis dicitur; deinde hoc ipso loco comperimus Phaëthontem nunquam ἄνδρα factum sed infantem mortuum esse.

In Operibus et Diebus

item ex nonnullis iteratis de compositione carminis coniecturae fieri possunt.

Διὸς πάρα μητιόεντος 51, 769.

v. 769 μητιόεις certo consilio appositum esse, v. autem 51 formulae instar exstare videtur.

ψεύδεα θ' αἱμυλίους τε λόγους 78, 789.

v. 78 mirum est, quod in pectore mulieris (ἐν δ' ἄρα οἱ στήθεσσι .... τεῦξε 77, 79) Mercurius mendacia et blanda verba paravisse dicitur; horum studium poeta dicere vult.

Ex his duobus locis fabulam Promethei et Pandorae post illam demum partem, quae praecepta de singulis mensis diebus continet, compositam esse apparet. —

δωροφάγοι, σκολιῆς δὲ δίκης 221 ex
- , - ῶν - δικέων 264

imitando effectum esse verisimile est: constructio est admodum corrupta; neque enim quomodo σκολιῆς δὲ κτλ. ex illo ῇ (v. 220) pendere possit, quisquam dixerit. Ergo ille de Δίκῃ locus post admonitionem regum (vv. 248—264) factus est.

ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρά 49;
- σι δ' - - - 95.

v. 95 verbum ἐμήσατο non aptum est; exspectamus potius verbum quale „paravit" vel „attulit".

117 sq. . . . καρπὸν δ' ἔφερεν ζείδωρος ἄρουρα αὐτομάτη πολλόν τε καὶ ἄφθονον·

172 sq. . . . τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν τρὶς ἔτεος θάλλοντα φέρει ζείδωρος ἄρουρα. Exsuperatio docet vv. 172 sq. imitationem esse prioris loci.

τῷ δέ θεοὶ νεμεσῶσι 303, 741.

v. 741 bonum non est hoc δέ apodoticum, quod imitatione effectum esse existimo.

αἵδε γὰρ ἡμέραι εἰσί 769;
- μὲν - - 822.

v. 822 pronomen αἵδε non tam apta est quam 769; plerumque enim ad ea, quae sequuntur, spectat.

In Scuto

versibus 144—150 et 161—167 similitudo quaedam inest, ubi posteriorem locum ex priore imitando effectum esse re nimis aucta probatur: pro uno monstro prioris loci hic non minus duodecim afferuntur, et ex τοῦ καὶ ὀδόντων μὲν πλῆτο στόμα λευκὰ θεόντων (146) factum est: τῶν καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλεν. Praeterea φῦλ' ἀνθρώπων (162) ante οἵ τινες ἀντιβίην πόλεμον Διὸς υἷι φέροιεν (150=163) multo minus apte exstat quam φωτῶν (149).

βριθομένων φύλλοισι καὶ ἀργυρέῃς ἑλίκεσσιν 295;
σειόμενος φύλλοισι καὶ ἀργυρέῃσι κάμαξι 299.

v. 295 imitationem praebet. Pro clausula v. 299 similis vox substituta, initium autem ex v. 300 desumptum est; vox βριθόμενος cum ibi aptissime exstet, v. 295 neque ad φύλλοισι neque ad ἑλίκεσσιν quadrat, σειόμενος autem 299 valde perspicuum est: et

folia et pedamenta moventur[1]). Ex hac mutuatione apparet earum recensionum, quarum utraque a verbis οἳ δ' αὖτ' ἐς ταλάρους ἐφόρεον incipit, eam, quae in textu nostro priore loco exstat, re vera posteriorem esse.

ἀρῆς ἀλκτῆρα φυτεῦσαι 29; — — σίδηρον 128.

Hercules v. 29 multo aptius ἀρῆς ἀλκτήρ appellatur quam v. 128 ferrum, ad quod hoc epitheton imitatione delatum videtur. Sc. vv. 1—56 teste argumento A 1 e quarto Catalogi libro desumpti sunt, quare hunc prius Scuto compositum esse pro certo habendum est.

ἄατον πολέμοιο 59; ἄαται — 101.

Talis forma verbi ἄω alibi nusquam occurrit; ad exemplum adiectivi ἄατος eam fictam esse verisimile est.

σφετέρους τε τοκῆας 90; genet. 239.

Posteriore loco haec elocutio minus apte exstat: pugnant videlicet non modo pro parentibus sed etiam pro uxoribus et filiis.

πολὺς δ' ὑμέναιος ὀρώρει 274; — — ὀρυμαγδὸς — 401.

Hoc hemistichium v. 401 cum antecedentibus verbis, ubi de pugnae tempore agitur, male convenit, quare ad exemplum v. 274 factum videtur, tantum versus explendi causa.

κτεινέμεναι μεμαὼς σάκει ἔμβαλε χάλκεον ἔγχος 414;
κακτάμεναι [illegible] καί ῥ' [illegible] - 453.

v. 453 ad κακτάμεναι deest accusativus et ad ἔμβαλε dativus, pro quo tum (455) ἐν σάκει positum est; etiam ex inferta particula ῥ' imitatio elucet.

---

[1]) Falsa mihi videtur sententia Wilamowitzii (Hermes 40 [1905] p. 117): „Zu ihr (scil. ad. hanc recensionem) passen die silbernen Stäbe nicht, und σειόμενος ist ganz unsinnlich."

II. De iteratis in diversis carminibus.

1. In Theogonia et sequentibus carminibus.

a.

τὸν δὲ { μέγ' ὀχθήσας / χολωσάμενος } προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς· { (Η 454) Th. 558 / Op. 53 }
Ἰαπετιονίδη, πάντων πέρι μήδεα εἰδώς Th. 559, Op. 54.

γαίης γὰρ σύμπλασσε περικλυτὸς / αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσσεν κλυτὸς } Ἀμφιγυήεις { Th. 571 / Op. 70
παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον Κρονίδεω διὰ βουλάς. Th. 572, Op. 71
ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη Th. 573, Op. 72.

b.

καί τε λοεσσάμεναι / εὖ τε λοεσσαμένη } τέρενα χρόα { Περμησσοῖο Th. 5 / καὶ λίπ' ἐλαίῳ Op. 522.

ὑμνεύσαις, ἐρατὸς / | νοθθός } δὲ ποδῶν ὕπο δοῦπος ὀρώρει { Th. 70 / fr. 48.

ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ στιβαροῖσι μέλεσσιν Th. 152, 673, Op. 149, Sc. 76.

ὑμεῖς δὲ μεγάλην τε βίην καὶ χεῖρας ἀάπτους (cf. Ω 42 et Η 309*) Th. 649
ἄπλαστοι· / κείνων γὰρ } μεγάλη { δὲ / τε } βίη καὶ χεῖρες ἄαπτοι { Op. 148 / Sc. 75.

δεινοί τε κρατεροί τε, βίην ὑπέροπλον ἔχοντες Th. 670
δεινόν τε κρατερόν τε, βίην Ἡρακληείην Sc. 52.

κεκρύφαται / αἰγιόχου } βουλῇσι Διὸς νεφεληγερέταο { Th. 730 / Op. 99.

αἵ δή τοι πίπτουσαι / φεύγουσαι πίπτωσιν } ἐς ἠεροειδέα πόντον { Th. 873 / Op. 620.

πλεῖστα θεῶν τε { ἰδυῖαν ἰδὲ θνητῶν / ἰδυῖα καταθνητῶν τ' } ἀνθρώπων { Th. 887 / Chr.[1]) 15.

---

[1]) „Chr.“ significat undeviginti illos versus a Chrysippo allatos, qui sunt de Metide atque de ortu Minervae et Vulcani. Quin Hesiodo a Chrysippo assignentur, quia dubium non est, eos in quaestionem meam recipio.

τῶν καὶ ἀπὸ βλεφάρων ἔρος εἴβετο δερκομενάων Th. 910
τῆς καὶ ἀπὸ κρῆθεν βλεφάρων τ' ἄπο κυανεάων Sc. 7.

μειχθεῖσ' ἐν φιλότητι πολυχρύσου Ἀφροδίτης Th. 980, fr. 143,3.

c.

α)

Φοῖβόν τ' Ἀπόλλωνα Th. 14; idem om. τ' (O 256*) fr. 265,3.

δεύτερον αὖτε (cf. Γ 191*) Th. 47, Op. 127; — αὖ (Γ 332*) Th. 214, Sc. 124.

ἰθείῃσι δίκῃσιν Th. 86; — δίκης Op. 36.

τοὺς δὲ μέθ' ὁπλότατος Th. 137; — — — ὁπλοτάτην fr. 110,5.

οἳ δή τοι Th. 142 al.[1]), fr. 76,6; αἳ — — Th. 873, Op. 385.

Γαίης ἐν κευθμῶνι Th. 158; ⟨γ⟩α⟨ί⟩ης — — fr. 96,92.

ἱμείρων φιλότητος Th. 177, Sc. 31.

τεύχεσι λαμπομένους (cf. Σ 510*) Th. 186, Sc. 60.

Κλωθώ τε Λάχεσίν τε Th. 218 al., Κ. καὶ Λάχεσις Sc. 258.

ἤματι τῷ, ὅτε (B 351*) Th. 291 al., fr. 116,4.

θνητοῖς ἀνθρώποις Th. 296 al., Op. 472, fr. 161,3; — ἀνθρώποισι Th. 552, Op. 201.

τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων Th. 302, Op. 169.

ἡ δ' ὑποκυσαμένη Th. 308 al., fr. 5,1 al.

Ἀμφιτρυωνιάδης Th. 317, Sc. 165 al.

τρὶς γὰρ χίλιαί εἰσι Th. 364; — — μύριοί — Op. 252.

ἀθανάτοις τε θεοῖσι Th. 373 al.; ἀθανάτοισι θ. (δ 479*) fr. 82,2.

τὴν δὲ Ζεὺς τίμησε Th. 399; — — — ἐφίλησε fr. 134,6.

Ζεὺς Κρονίδης Th. 412, Op. 138 al.

ἔρδων ἱερὰ καλά (cf. λ 130*) Th. 417; ἐρδέμεν — — fr. 170,3.

---

[1]) al. = et alio loco vel aliis locis eiusdem carminis.

ϑῆκε δέ μιν Κρονίδης Th. 450, Op. 18.

καὶ τοὺς μέν (Λ 99*) Th. 459, Op. 161.

σχέτλιος· οὐδ' Th. 488; σχέτλιοι οὐδέ Op. 187.

Πυθοῖ ἐν ἠγαθέῃ (ϑ 80*) Th. 499; Πυθὼ ἐς ἠγαθέην fr. 123,2.

ἐν κοΐλῳ νάρθηκι Th. 567, Op. 52.

αὐτὰρ ἐπεὶ δή Th. 585 al., Op. 121; — — ῥα Th. 881; fr. 76,2; αὐτ. ἐπ. Th. 799 al., Op. 83 al., fr. 158,1.

Ζεὺς ὑψιβρεμέτης (Α 354*) Th. 601, Op. 8, fr. 96,59.

φωνὴ δ' ἀμφοτέρων Th. 685; φωνῇ ὕπ' — Sc. 382.

γαμβρὸν ἑὸν ποίησε Th. 818; γ. ποιήσαντο fr. 94,14.

μειχθεῖσ' ἐν φιλότητι Th. 923 al., fr. 4,3; 143,3.

παῖδα Διὸς μεγάλοιο (λ 604*) Th. 952; παῖς τε Δ. μεγάλου Sc. 371.

Τηλέγονον δ' ἄρ' ἔτικτε Th. 1014; Τηλεμάχῳ δ' — — fr. 17,1.

. . . δεινὸν ὄφιν Th. 334, nominat. fr. 14,6[1]).

ἀλλά μιν ἐξαπάτησεν Th. 565; ὅττι μιν ἐξ. Op. 48.

. . ἐνὶ στήθεσσιν (δ 549*) Th. 611, fr. 211.

. . ἀπ' Οὐλύμποιο Th. 855 al., Sc. 30.

γείναθ' ὑποδμηθεῖσα Th. 962; ἣ τέχ' ὑπ. fr. 135,18.

β)

γαιήοχον ἐννοσίγαιον (Ψ 584*) Th. 15; dat. (I 183*) fr. 143,2.

πρὸς μῦθον ἔειπον Th. 24; — — ἔειπεν (B 59*) Op. 206.

κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο Th. 25 al., fr. 171,5; singul. (E 733*) Sc. 443; Δ. αἰγ. Th. 735, Sc. 322, Chr. 2.

δώματα πατρός (ζ 296*) Th. 40, Sc. 471.

---

1) Cf. de hoc loco pag. 28 adnot.

μητίετα Ζεύς Th. 56 al., Op. 104, Sc. 383.

ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνων (cf. Θ 291*) Th. 57, fr. 81,10.

ἀκηδέα θυμὸν ἐχούσαις Th. 61; — — ἔχοντες Op. 112 al.

οἰκί' ἔχουσιν Th. 64; — ἐχόντων (cf. ι 505*) fr. 54.

ὃ δ' οὐρανῷ ἐμβασιλεύει Th. 71; ὅ τ' οὐρ. ἐμβασίλευεν Op. 111.

Διὸς ἐκγεγαυῖαι Th. 76; singul. Op. 256.

διακρίνοντα θέμιστας Th. 85; δίκῃς κρίνωσι θ. (cf. Π 387*) Op. 221.

ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος (Α 14*) Th. 94; ἑκατηβόλου — (Α 370*) Sc. 58.

θεούς, οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν (cf. Ε 890*) Th. 101; dat. Op. 139 al.; μάκαρας, τοὶ Ὀλ. ἔχ. Sc. 79.

Οὐρανοῦ ἀστερόεντος Th. 106 al., Op. 548.

αὐτὰρ ἔπειτα Th. 116 al., Op. 607.

ἀθανάτοισι θεοῖσι Th. 120 al., Op. 336, fr. 81,3.

Ὠκεανὸν βαθυδίνην (cf. κ 511*) Th. 133, Op. 171.

μητέρα κεδνήν Th. 169; ⟨μητέρ⟩α κ. fr. 135,35; dat. (κ 8*) Op. 130.

οὐκ ἀλεγίζω (Α 180*) Th. 171; — ἀλέγοντες (Π 388*) Op. 251.

περιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν (cf. α 16*) Th. 184; singul. sine δ' (cf. λ 248*) Op. 386.

ἐπιπλομένων δ' ἐν. Th. 493; idem sine δ' Sc. 87.

ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν (Η 446*) Th. 187, Op. 487; κατ' — — (ρ 418*) Op. 160, fr. 96,59.

Νὺξ ἐρεβεννή (Θ 488*) Th. 213, Op. 17.

ἀγαθόν τε κακόν τε Th. 219 al.; genet. plur. Op. 669.

θνητοῖσι βροτοῖσι Th. 223 al.; ⟨θνητ⟩οῖσι βρ. fr. 96,62[1]).

---

[1]) Wilamowitz coniecit δειλοῖσι, quod a Rzachio receptum est; tamen θνητοῖσι scribendum esse censeo, quia poetam mortales homines et immortales deos inter se opponere voluisse apparet.

ἑκὼν ἐπίορκον ὀμόσσῃ (cf. Γ 279*) Th. 232; — — ὀμόσσας Op. 282.

ἀμύμονα ἔργα ἰδυῖαι Th. 264; accus. (I 128*) fr. 94,11.

ἄνθεσι εἰαρινοῖσιν (B 89*) Th. 279, Op. 75.

Πήγασος ἵππος Th. 281; Πήγασο⟨ν ἵππον⟩ fr. 245,17.

μητέρα μήλων (B 696*) Th. 284, fr. 81,1.

Διὶ μητιόεντι Th. 286, accus. Op. 273.

βίη Ἡρακληείη Th. 289 al., Sc. 115 al.; dat. Th. 315, Sc. 452; accus. Th. 943, Sc. 52 al.

χαροποῖο λέοντος Th. 321; χαροποί τε λέοντες (λ 611*) Sc. 177.

δῖα θεάων Th. 376 al., Sc. 338.

καλλίσφυρον ἐν μεγάροισιν Th. 384, fr. 96,56; ἀέξεται — — Op. 377.

μακρὸν Ὄλυμπον (A 402*) Th. 391, Sc. 466.

ἐπιχθονίων ἀνθρώπων Th. 416, fr. 33,1 al., 169,1.

παραγίγνεται ἠδ' ὀνίνησιν Th. 429 al., μέγα σίνεται — — ([Ω 45]*) Op. 318.

δώματα ναίει (ε 80*) Th. 455, Op. 8; δώματ' ἔναιον fr. 5,3.

εὐρεῖα χθών (Δ 182*) Th. 458, Sc. 373.

Διὸς μεγάλου διὰ βουλάς (θ 82*) Th. 465, Op. 122.

ἑὴν ἐσκάτθετο νηδύν Th. 487 al. — ἐγκάτθετο — Chr. 7.

ἐν ἀθανάτοισιν . . . Th. 491 al., Sc. 366.

κατὰ χθονὸς εὐρυοδείης Th. 498; κ. χθ⟨ονὸς εὐρ.⟩ fr. 96, 103; ἀπὸ χθ. εὐρ. (Π 635*) Op. 197, Sc. 464.

ἀνδράσιν ἀλφηστῇσιν (α 349) Th. 512, Op. 82.

εὐρύοπα Ζεύς Th. 514, Op. 229 al., Ὀλύμπιον εὐρ. Ζῆν Th. 884; nominat. (δ 173*) fr. 81,8.

βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ (cf. ψ 330*) Th. 515, fr. 125,2; Διὸς — — Sc. 422.

τανυσίπτερος ὄρνις (cf. ε 65) Th. 525, Op. 212.

ἄλκιμος υἱός Th. 526 al., Sc. 320.

ἐπὶ χθόνα πουλυβότειραν (Γ 265*) Th. 531; dat. (Γ 89*) Op. 157 al.

θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι (ω 64*) Th. 535, Op. 108.

Διὸς νόον ἐξαπαφίσκων Th. 537; — — ἐξαλέασθαι Op. 105.

πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε Th. 542 al., Op. 59, Sc. 103, Chr. 11; πατὴρ δ' — — — — Sc. 27, fr. 76,3 al.

πάντων ἀριδείκετ' ἀνάκτων (cf. θ 382*) Th. 543; π. ἀριδε⟨ίκετ⟩ος ἀνδρῶν fr. 94,2.

Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδώς Th. 545 al., fr. 115,2; μήδ. εἰδ. Th. 559, Op. 54, fr. 94,22.

Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης Th. 546, Op. 48.

θεῶν αἰειγενετάων Th. 548 al.; dat. (Γ 296*) fr. 170,3.

ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων (η 307*) Th. 556, Op. 90, Sc. 162, fr. 180,4.

νεφεληγερέτα Ζεύς (Η 454*) Th. 558, Op. 53, fr. 245,11.

ἐὺς πάις Ἰαπετοῖο (cf. Μ 98*) Th. 565, Op. 50; — — Ἀλκαίοιο Sc. 26.

θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη (Η 17*) Th. 573, Op. 72, Sc. 325 al.

θαῦμα ἰδέσθαι Th. 575 al., Sc. 140 al., fr. 14,4.

Παλλὰς Ἀθήνη (Α 400*) Th. 577, Op. 76, fr. 245,4; accus. Chr. 10.

γυναικῶν θηλυτεράων (λ 386*) Th. 590, Sc. 10.

ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης Th. 615, Op. 15.

κρατερῷ ἐνὶ δεσμῷ (Ε 386*) Th. 618; κρατεροῦ ὑπὸ δ. Sc. 43.

ἐν πείρασι γαίης (cf. ι 284*) Th. 622; ἐς πείρατα — (cf. Ξ 200*) Op. 168.

χόλον θυμαλγέ' ἔχοντες (cf. Δ 513*) Th. 635; — — ἔχουσα fr. 211.

ἐναντίοι ἀλλήλοισι (Δ 67*) Th. 646; ὑπεναντίοι — Sc. 347.

ἐν χερσὶν ἔχοντες Th. 675, Sc. 188 al., — — ἐχούσας fr. 94,12.

δῖαν ἵκανεν Th. 697, fr. 96, 23.

καὶ ἰφθίμων περ ἐόντων (cf. Π 620*) Th. 698, accus. sing. Op. 704.

μάχην δριμεῖαν ἔγειραν Th. 713; — — ἔθεντο Sc. 261 al.

ἄατος πολέμοιο (Ε 388*) Th. 714; accus. Sc. 59.

ἐντὸς ἐέργει (Β 617*) Th. 751, Op. 269.

τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτόν Th. 795, Op. 561.

θεῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων Th. 813; κακῶν — — (cf. δ 221*) Op. 115.

διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην Th. 822 al., fr. 17,3; χρ. Ἀφρ. (Ε 427*) Op. 65; genet. (Γ 64*) Th. 975, fr. 94,5.

ἄλλοτε δ' αὖτε Th. 831, Op. 245.

δεινοῖο πελώρου (Ε 741*) Th. 856, Sc. 223.

τοῖο ἄνακτος (Α 322*) Th. 859, fr. 21,1.

σέλαι πυρὸς αἰθομένοιο (Θ 563*) Th. 867; σέλας ὥς π. αἰθ. Sc. 60.

ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων (cf. ε 478*) Th. 869, Op. 625.

θυίουσιν ἀέλλῃ Th. 874; — ἄηται Op. 621.

κακοῦ δ' οὐ γίγνεται ἀλκή (cf. Δ 245*) Th. 876; — — οὐκ ἔσσεται — Op. 201.

μάκαρες θεοὶ ἐξετέλεσσαν Th. 881, fr. 81,9.

θνητῶν ἀνθρώπων Th. 887, Op. 123 al., fr. 96,66 al.

θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν Th. 921 al., fr. 90.

τέκε φαίδιμον υἱόν (cf. β 386*) Th. 940, Chr. 1.

Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες (Α 18*) Th. 963, Op. 81 al.

μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι Th. 970 al., μείχθη — — fr. 116,3.

ἐυστεφάνῳ ἐνὶ Θήβῃ (Τ 99*) Th. 978; ἐυστέφανον ποτὶ Θ. Sc. 80.

πολυχρύσου Ἀφροδίτης Th. 980, Op. 521, Sc. 8 al., fr. 143,3,

φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη (Γ 424*) Th. 989, fr. 93,1.

Ἰήσονι, ποιμένι λαῶν (Η 469*) Th. 1000; accus. fr. 19,1; ποιμένα λ. (Α 263*) Sc. 41.

γ)

ἄτερ φιλότητος ἐφιμέρου Th. 132, Sc. 15.

Ὠκεανοῦ καὶ Τηθύος Th. 362, Chr. 4.

Ζηνὶ βαρυκτύπῳ Th. 388, Sc. 318.

ἀντὶ πυρὸς τεῦξεν κακόν Th. 570; — — δώσω — Op. 57.

θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι (Η 68*) Th. 645, fr. 210.

νύκτας τε καὶ ἦματα (Σ 340*) Th. 722 al., Op. 562.

φραδμοσύνῃσιν Ὀλύμπιον Th. 884; — Ὀλυμπίου Op. 245.

δ)

ἀρχόμεναί τε ..... λήγουσαί τε Th. 48; ἀρχόμενοί τε .. καὶ λήγοντες fr. 192,4.

ἤθεα κεδνά Th. 66, Op. 699.

ἀοιδοὶ καὶ κιθαρισταί Th. 95, fr. 192,2.

οὐκ ὀνομαστοί (cf. τ 260) Th. 148; neutr. fr. 14,7.

ἃς Μελίας καλέουσ' Th. 187; ἃς Ὑάδας καλέουσιν fr. 180,4.

ἔργα ἰδυῖαι (cf. Ψ 263) Th. 264; singul. Op. 521.

εἰροπόκων οἰῶν (ι 443*) Th. 446; nominat. Op. 234.

ἀνδράσιν ἀλφηστῇσιν Th. 512, Op. 82; ἀνδράσι τ' — Sc. 29.

ἄλγε' ἔχοντες (cf. Ε 895) Th. 621, Op. 133.

ἐπ' ἐσχατιῇ (ι 182) Th. 622, fr. 134,5.

παρέσχεθον ἄρμενα πάντα Th. 639, ἄρμ. π. παρεῖχον Sc. 84.

ἄλλοτε δ' αὖτε Th. 831 al., Op. 245, fr. 14,4.

στονόεντας ἀέθλους Th. 951, Sc. 127.

2. In Operibus et Diebus et sequentibus carminibus.

a.

{ ἄπλαστοι· / κείνων γὰρ } μεγάλη { δὲ / τε } βίη καὶ χεῖρες ἄαπτοι { Op. 148 / Sc. 75 }
ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ στιβαροῖσι μέλεσσιν Op. 149, Sc. 76.

b.

{ θῆκε δέ / τοὔνεκά } μιν Κρονίδης ὑψίζυγος, αἰθέρι ναίων (cf. Δ 166) { Op. 18 / Chr. 9. }

{ χρυσέῳ / γεινόμεθ' } οὔτε φυὴν ἐναλίγκι-{ον / οι } οὔτε νόημα { Op. 129 / Sc. 88. }

τοῖς δὲ δίχ' ἀνθρώπων βίοτον καὶ ἤθε' ὀπάσσας Op. 167
χωρὶς ἀπ' - (- κα)ὶ - ἔχωσιν fr. 96,65.

μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἶσ' ἀάτῃσιν Op. 352
εἰ - τις σπείραι, - - κ' ἀμήσειεν fr. 174,1.

πολλὰς δὲ δρῦς ὑψικόμους ἐλάτας τε παχείας Op. 509
πολλαὶ δὲ δρύες ὑψίκομοι, πολλαὶ δέ τε πεῦκαι Sc. 376.

τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γείνατο Λητώ Op. 771
Φοῖβον - χρυσάορον, ὃν τέκε - fr. 265,3.

c.

α)

Μοῦσαι Πιερίηθεν Op. 1; — Πιερίδες Sc. 206.

νόσφιν ἄτερ Op. 91 al., Sc. 15.

ἀφνειοὶ μήλοισι Op. 120; ἀφνειὴ — fr. 134,2.

ἀνδρῶν ἡρώων (δ 268*) Op. 159, Sc. 19, fr. 94,49[1]) al.

καὶ τότε δή (Α 92*) Op. 197 al., fr. 160,6; 247.

ὣς καὶ νῦν (Δ 179*) Op. 396, Sc. 120.

ἦμος δὲ (Λ 86*) Op. 582, Sc. 393.

δενδρέῳ ἐφεζόμενος (cf. Γ 152*) Op. 583.
ὄζῳ - Sc. 394.

[1]) cf. de hoc loco p. 27.

β)

Δημήτερος ἀκτήν (N 322*) Op. 32, Sc. 290.

πλάσσεν κλυτὸς Ἀμφιγυήεις (cf. Σ 614*) Op. 70; τεῦξεν — — Sc. 219.

γένος μερόπων ἀνθρώπων Op. 109 al., fr. 96,60; γενεὰς — — fr. 161,5.

φίλοι μακάρεσσι θεοῖσιν Op. 120; φίλον — — (α 82*) Sc. 476, fr. 93,4.

φύλοπις αἰνή (Δ 82*) Op. 161; accus. (Δ 15*) Sc. 200.

Ἑλένης ἕνεκ' ἠυκόμοιο (I 339*) Op. 165; ⟨Ἑλένη⟩ς — ἠυ⟨κόμοιο⟩ fr. 94,51.

ὡς τὸ πάρος περ (E 806*) Op. 184, fr. 96,64.

ἠχέτα τέττιξ Op. 582, Sc. 393.

Σείριος ἄζει Op. 587, Sc. 397.

νηὸς πτερὰ ποντοπόροιο (cf. A 439*) Op. 628, fr. 76,7.

Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο (cf. Ξ 160*) Op. 661, fr. 169,2; ⟨Ζηνὸ⟩ς — — fr. 245,9[1]).

Ποσειδάων ἐνοσίχθων (H 445*) Op. 667, fr. 14,2.

καλίρροον ὕδωρ (B 752*) Op. 737, fr. 37.

λακέρυζα κορώνη Op. 747, fr. 171,1.

γ)

τε πόνων καὶ ὀιζύος Op. 113; τε πόνου — — Sc. 351.

δ)

λαμπρὸν φάος ἠελίοιο (A 605) Op. 155, fr. 273.

θανάτοιο δότειρα Op. 356; — δοτῆρες Sc. 131.

ἵπποις ὠκυπόδεσσιν (Ψ 504) Op. 816, Sc. 470.

νῆα πολυκλήιδα Op. 817; dat. (H 88) fr. 96,19.

---

[1]) ⟨Διὸ⟩ς Grenfell et Hunt, Oxyrhynchus Papyri III p. 70.

3. In Scuto et fragmentis.

b.

οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἄχθος Sc. 400, fr. 121,1.

c.

α)

πλήν γ' Ἡρακλῆος Sc. 74; fr. 135,3.

πάντη ἀναστρωφᾶν (cf. φ 394*) Sc. 121; — ἀ⟨ναστρ.⟩ fr. 7b, 11.

ἔτλη ἐς ἄντα ἰδών (cf. λ 143*) Sc. 432; — — — ἰδ⟨ών⟩ fr. 135,10[1]).

ἠθεῖ', ἦ μάλα δή Sc. 103; ὦ τέκος, — — — fr. 138,1.

β)

ἐυζώνοιο γυναικός (A 429*) Sc. 31; βαθυζώνους τε γυναῖκας (I 594*) fr. 76,5.

μήδετο θέσκελα ἔργα (cf. λ 374*) Sc. 34, fr. 96,58.

θεῶν σημάντορι πάντων Sc. 56, fr. 4,2.

Φοῖβος Ἀπόλλων (A 43*) Sc. 68, fr. 135,40.

φρένας ἐξέλετο Ζεύς (Z 234*) Sc. 89, fr. 247.

κρατερόν τε μέγαν τε Sc. 106, fr. 188,1.

θαυματὰ ἔργα Sc. 165, fr. 96,5.

ὄζον Ἄρηος (Γ 147*) Sc. 181, fr. 99,2.

πολεμήια τεύχε' ἔχοντες (cf. λ 41*) Sc. 238; — — ἔχουσαν Chr. 19.

σφετέροισι τέκεσσι Sc. 247, fr. 96,83; 158,3.

ἀκόρητος αὐτῆς (cf. N 621*) Sc. 346 al., fr. 278,1.

δ)

δώματ' ἔναιε Sc. 14; — ἔναιον fr. 5,3.

1) Böhm totum versum e Sc. 432 supplevit; sed hoc nimis incertum mihi videtur.

4. In fragmentis.

c.

α)

ἢ οἵην Ὑρίη fr. 132; ἢ οἵη Ὑρίῃ fr. 143,1.

β)

καταθνητῶν τ' ἀνθρώπων Chr. 15; idem om. τ' fr. 96,74.

Ut supra numeros locorum in iisdem carminibus iteratorum in tabulas rettuli, ita quot loci in diversis carminibus iterentur quaeque ratio in hac re inter singula carmina intercedat, nunc per tabellam illustrabo.

	a	b	c				Sa.
			α	β	γ	δ	
Theog. et Op.	2	5	12	48	3	6	76
Theog. et Scut.	—	4	8	27	2	3	44
Theog. et Cat.	—	1	13	26	—	3	43
Theog. et fragm.[1]) . . .	—	2	6	13	2	3	26
Op. et Scut.	1	4	7	15	1	3	31
Op. et Cat.	—	1	5	18	—	2	26
Op. et fragm.[1])	—	3	3	8	—	1	15
Scut. et Cat.	—	1	4	13	—	1	19
Scut. et fragm.[1])	—	—	1	9	—	—	10
Cat. et fragm.[1])	—	—	3	5	—	—	8
Summa	3	21	62	182	8	22	298

Cum omnibus igitur omnia carmina Hesiodea multis locis consentire neque singula inter se artius cohaerere quam cum ceteris videmus. Magis autem nostra interest consentientibus locis inter se conferendis indagare, ubi exemplum, ubi imitatio sit quidque inde de temporibus componendi sequatur. Conferamus igitur primum iterata

[1]) praeter Catalogum.

In Theogonia et Operibus et Diebus.

Statim amplissimus omnium locorum in carminibus Hesiodeis iteratorum conspicitur: fabula Promethei et creationis mulieris, Th. 532—616, Op. 47—105. De horum locorum ratione postquam saepe a viris doctis disputatum est, rectissime iudicavit Georgius Raddatz, qui diligenti interpretatione adhibita fabulam primitus in neutro carmine fuisse, deinde in Opera introductam, tum inde in Theogoniam delatam esse evicit.

Alium quoque Theogoniae locum ad exemplum Operum factum esse probare mihi videor posse. Conferas velim Th. 869—880 et Op. 618—626. Uterque locus est de malis ventis, qui nautis pericula parant. Verba ipsa partim concinere ex enumeratione iteratorum facile cognoscis. In Operum loco nihil est, quod reprehendatur: poeta admonet nautam, ut tempore illorum ventorum mare vitet et navem in aridum subducat; contra locus Theogoniae graves offensiones praebet (cf. A. Meyer p. 77).

Etiam singulae locutiones hoc loco minus aptae sunt quam in Operibus, ex quibus in Theogoniam delatae videntur. Ac primum quidem Op. 619 sq. de Pleiadibus dictum est:

εὖτ' ἂν . . . . πίπτωσιν ἐς ἠεροειδέα πόντον,

et Th. 872 sq. de malis ventis:

οἱ δ' ἄλλοι μαψαῦραι ἐπιπνείουσι θάλασσαν·
αἳ δή τοι πίπτουσαι ἐς ἠεροειδέα πόντον . . .

Sidera ἐς πόντον πίπτειν secundum veterum opinionem bene intellegi potest; ad ventos autem minus quadrare mihi videtur. Praeterea v. 873, quia nihil novi affert, post v. 872 non modo supervacaneus sed paene molestus est.

Deinde versus clausulam ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων et Th. 869 et Op. 625 legimus. In Operibus illud ὑγρόν iusta causa appositum est: hi venti imbrem secum ferunt (cf. v. 626). Contra in Theogonia ventos e Typhoeo ortos potius siccos et fervidos esse exspectamus[1]).

Tum verba ἄλλοτε δ' ἄλλαι ἄεισι Th. 875 illud παντοίων ἀνέμων Op. 621 respicere videntur, et Th. 878—880, quibus versibus illi venti etiam in terra continenti hominibus nocere eorumque opera delere dicuntur, ad Op. 623 sqq. spectare existimo, ubi nauta admonetur, ut illo tempore in terra laboret. —

Contra alibi Theogoniam exemplum, Opera imitationem praebere statui potest. v. enim Th. 152=673 in Op. recurrit in

---

[1]) Gercke in seminario.

descriptione generis aënei v. 149. Ineptissime autem hoc loco vim (βίη v. 148) ex umeris hominum crevisse dici Ernestus Wziontek seminarii sodalis observavit. Neque id quidem melius est, quod χεῖρες crevisse dicuntur ἐπὶ μέλεσσιν, cum idem Th. 151 sq. (=672 sq.) ad capita bene quadrat. Etiam versus antecedens (148)

ἄπλαστοι· μεγάλη δὲ βίη καὶ χεῖρες ἄαπτοι

ex Theogonia desumptus est: v. 649 sq. Iuppiter Centimanis dicit:

ὑμεῖς δὲ μεγάλην τε βίην καὶ χεῖρας ἀάπτους φαίνετε Τιτήνεσσιν.

In Op. igitur duo versus Theogoniae coniuncti sunt; sed ne initium quidem v. 148 Operum auctor de suo addidit sed ex Th. 151 deprompsit, ubi illud ἄπλαστοι multo aptius exstat quam hic. —

Praeterea his locis Opera e Theogonia pendere verisimile est:

τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων Th. 302, Op. 169.

In Operibus hoc enuntiatum post ἐς πείρατα γαίης (168) non modo supervacaneum est, sed etiam cum altero hemistichio τοῖσιν Κρόνος ἐμβασιλεύει pugnat; neque enim, si Κρόνος, qui ipse quoque ἀθάνατος est, illis imperat, τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων eos habitare iure dicitur.

τανυσίπτερος ὄρνις Th. 525, Op. 212.

In Operibus epitheta cumulantur; hoc autem ad idem fere spectat atque illud ὠκυπέτης· solum ad versum explendum ex Th. 525 desumptum videtur.

In Theogonia et Scuto.

Sc. 75 sq. cum Th. 649+152 (=673) concinunt; tamen non ex hoc loco sed ex Operibus eos fluxisse infra demonstrabo.

Sc. 7 τῆς καὶ ἀπὸ κρῆθεν βλεφάρων τ' ἄπο κυανεάων

ad similitudinem Th. 910

τῶν καὶ ἀπὸ βλεφάρων ἔρος εἴβετο δερκομενάων

fictum esse Fridericus Leo (in indice scholarum Georg. Aug. Gotting. 1894 aest. p. 14) ex feminina forma κυανεάων perperam usurpata egregie conclusit; nam Th. 910 participium δερκομενάων pertinet ad τῶν (scil. Gratiarum); Scuti autem versus auctor errore ad βλεφάρων id pertinere opinatus formam κυανεάων ad βλεφάρων apposuit. Cum autem Sc. 1—56 in quarto Catalogi libro exstitisse iam cognoverimus, hunc post Theogoniam et a recentiore poeta compositum esse pro certo habendum est.

In Theogonia et fragmentis.

Th. 70 ἐρατὸς δὲ ποδῶν ὕπο δοῦπος ὀρώρει·
fr. 48 νοῦθος - - - - - .

Sic fragmentum ab Herodiano περὶ μον. λέξ. p. 42 traditum est, nec vero intellegi potest, quia νοῦθος ab Herodiano substantivum esse dicitur; itaque K. Lehrs (Herod. scripta tria, Königsberg 1857², p. 147 adn.) bene coniecit ὑπόδουπος. Iam quin hoc adiectivum totusque versus ad exemplum Th. 70 composita sint, dubium non est. Ergo prooemium Theogoniae ante Catalogum, certe ante eius tertium librum, cui fragmentum ab Herodiano adscribitur, confectum esse ex ea re elucet.

Deinde fragmentum illud Chrysippeum, quod est de Metide atque de ortu Minervae et Vulcani, imitationem versuum Th. 886—900 et 924—929 praebere censeo, quod probandum, quia multa eget argumentatione, in proprium excursum differo.

In Operibus et Scuto.

Supra (p. 54) iam commemoravi vv. Op. 148 sq. ex Theogonia desumptos etiam Sc. 75 sq. recurrere. Initium autem prioris versus mutatum est, idque tali modo, ut hunc locum ex Operibus pendere perspicuum sit. Nam pro ἄπλαστοι (Op. 148) hic κείνων γάρ substitutum est, illam autem vocem ex Th. 151 sumptam esse p. 54 vidimus. Operum igitur locus magis cum Theogonia concinit quam Scuti, quem ex Operibus fluxisse sic demonstratum est.

Alius Operum et Scuti concentus inest in vv. Op. 582 sqq. et Sc. 393 sqq. His locis praeter verba in iteratorum indice allata minora quoque consentiunt. Cum Operum loco paene ad verbum concinit Alcaei fragmentum 39 PLG⁴ vol. III p. 163 sq. Locos ut facilius possis conferre, exscribo.

Alcaei fr. 39

τέγγε πνεύμονας οἴνῳ· τὸ γὰρ ἄστρον περιτέλλεται,
ἁ δ' ὥρα χαλέπα, πάντα δὲ δίψαισ' ὑπὸ καύματος.
ἄχει δ' ἐκ πετάλων Ϝάδεα τέττιξ, πτερύγων δ' ὕπο
καχχέει λιγύραν ⟨πύκνον⟩ ἀοίδαν, ⟨θέρος⟩ ὄπποτα
φλόγιον κατὰ γᾶν πεπτάμενον πάντα καταυάνῃ.
ἄνθει καὶ σκόλυμος· νῦν δὲ γύναικες μιαρώταται,
λέπτοι δ' ἄνδρες, ἐπεὶ καὶ κεφάλαν καὶ γόνα Σείριος ἄζει.

Op. 582 sqq.

ἦμος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ καὶ ἠχέτα τέττιξ
δενδρέῳ ἐφεζόμενος λιγυρὴν καταχεύετ' ἀοιδὴν
πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων θέρεος καματώδεος ὥρῃ,

τῆμος πιόταταί τ' αἶγες καὶ οἶνος ἄριστος,
μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφαυρότατοι δέ τοι ἄνδρες
εἰσίν, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γούνατα Σείριος ἄζει,
αὐαλέος δέ τε χρὼς ὑπὸ καύματος· ἀλλὰ τότ' ἤδη
εἴη πετραίη τε σκιὴ καὶ βίβλινος οἶνος κτλ.

Scut. 393 sqq.

ἦμος δὲ χλοερῷ κυανόπτερος ἠχέτα τέττιξ
ὄζῳ ἐφεζόμενος θέρος ἀνθρώποισιν ἀείδειν
ἄρχεται, ᾧ τε πόσις καὶ βρῶσις θῆλυς ἐέρση,
καί τε πανημέριός τε καὶ ἠώιος χέει αὐδὴν
ἴδει ἐν αἰνοτάτῳ, ὅτε τε χρόα Σείριος ἄζει,
τῆμος δὴ κέγχροισι πέρι γλῶχες τελέθουσι
τούς τε θέρει σπείρουσιν, ὅτ' ὄμφακες αἰόλλονται,
οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἄχθος·
τὴν ὥρην μάρναντο, πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.

Ex locis collatis locum Scuti non cum Alcaeo ipso cohaerere apparet, sed per Opera. Alcaei autem locum exemplum Operum fuisse Gercke contendit[1]), et re vera poetam lyricum talem aestatis descriptionem composuisse facilius credi potest quam ieiunum auctorem fastorum rusticorum. Prorsus autem abhorret a Scuto, ubi media in pugnae descriptione ineptissime exstat; neque enim ut exprimatur pugnam aestate factam esse, tot verbis opus est; ea res explicari non potest, nisi auctor locum Operum ante oculos habebat. Ex quibus non modo multa verba sed etiam constructio huc delata est; in Operibus enim v. 582 protasis incipit (ἦμος δὲ . . .), v. 585 prior apodosis (τῆμος . . .), 588 altera (ἀλλὰ τότ' ἤδη . . .). Eandem rationem in Scuto adhibitam videmus; hic autem illud τῆμος (v. 398) praemature exstat; proprie enim protasis usque ad v. 400 pertinet et 401 demum apodosis sequitur: τὴν ὥρην μάρναντο; nam de tempore pugnae agitur. Verba πανημέριός τε καὶ ἠώιος parum bene composita sunt; nam post πανημέριος vox ἠώιος supervacanea est. θέρος ἀείδειν ἄρχεται (394 sq.) pugnat cum 397 sqq., ubi de diebus canicularibus dicitur. Ad quid illud ὅτε in ὅτ' ὄμφακες αἰόλλονται (399) pertineat, non satis perspicuum est. v. 400 (= fr. 121, 1) relativum neutrius generis οἷά

[1]) Idem iam Augustus Fick, Hesiods Gedichte in ihrer ursprünglichen Fassung und Sprachform, Gött. 1887 p, 79 iudicavit, sed hos Operum versus recentius additos esse opinatus est.

male ad ὄμφακες refertur; praeterea de his non apte dicitur: χάρμα καὶ ἄχθος (cf. infra). —

Op. 112 sq. de hominibus aureae aetatis legimus:

ἔζωον . . . νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ ὀιζύος·

Sc. autem 351 Hercules de se et Iolao dicit:

οἵ τε πόνου καὶ ὀιζύος ἴδριές εἰμεν.

Heroes autem πόνου quidem ἴδριας esse decet, tamen non ὀιζύος, quare in Scuti loco imitationem inesse censeo.

In Operibus et fragmentis.

Op. 747 μή τοι . . . κρώξῃ λακέρυζα κορώνη·

fr. 171,1 sq. ἐννέα τοι ζώει γενεὰς λακέρυζα κορώνη
ἀνδρῶν γηράντων.

Adiectivum λακέρυζα cum in Operibus cum verbo κρώζειν bene conveniat, in fragmento, ubi de cornicis diuturna aetate agitur, formulae tantum instar appositum est.

Op. 352 μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἶσ' ἀάτῃσιν·

fr. 174,1 εἰ - τις σπείραι, - - κ' ἀμήσειεν.

Versum fragmenti ad exemplum Op. 352 factum esse voce κέρδεα adhibita apparet, quae cum imagine messis parum congruit; potius enim καρπόν exspectamus.

In Scuto et fragmentis.

μήδετο θέσκελα ἔργα fr. 96,58, Sc. 34.

Quae in fragmento narrantur, potius quam Iovis cum Alcmena concubitus θέσκελα ἔργα appellari possunt.

fr. 121,1 = Sc. 400:

οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἄχθος.

Quam male hic Scuti versus in contextum quadret, modo (p. 56 infra) vidimus. De ratione, quae inter hos duos locos intercedit, conferas velim iudicium Lennepii (Hesiodi Scutum Herculis, Amstelodami 1854, p. 102): „quod in Eoeis poeta de maturis, ni fallor, uvis recte omnino dixerat, non item recte dici potuit de immaturis.“ Recte, puto; sed etiamsi hanc offensionem verbo αἰόλλονται paululum levatam feramus, tamen illum versum ex Catalogo in Scutum delatum esse vel ex ea re elucet, quod haec sententia per se satis mira in fragmento quidem explicatur (scil. sequentibus versibus, qui sunt de malis vino immoderate potato effectis), in Scuto autem non explicatur.

Ex hoc igitur loco idem sequitur, quod iam Sc. vv. 29 et 128 collatis cognovimus: Catalogum prius compositum esse quam Scutum.

Excursus de Th. 886—900 et 924—929 atque fragmento Chrysippeo.

Theogoniae de Metide a Iove devorata atque de ortu Minervae et Vulcani narratio (vv. 886—900 et 924—929) paulum variata in undecim illis versibus carminis cuiusdam Hesiodei recurrit, quos Chrysippus (ap. Galen. de placitis Hippocr. et Plat. III 8 p. 320 Müller ⟨351 Kühn⟩) memoriae prodidit.

Priusquam autem ad rationem, quae inter hos locos intercedit, investigandam accedamus, de iis verbis, quibus Chrysippus versus introducit, quaestionem instituere mihi liceat. Quae ut intellegantur, non minus corruptelis textus quam corrupto ipsius scriptoris genere dicendi prohibetur.

Prorsus obscurum est, sicut in codicibus exstat, hoc enuntiatum: ὁ δὲ Ἡσίοδος ἐπὶ πλέον λέγει ἐν ταῖς θεογονίαις τινῶν μὲν ἐν τῇ θεογονίᾳ γραφόντων τὴν γένεσιν αὐτῆς πρῶτον μὲν Μήτιδι συγγενομένου τοῦ Διός, δεύτερον δὲ Θέμιδι, τινῶν δὲ ἐν ἑτέροις ἄλλως γραφόντων τὴν γένεσιν αὐτῆς, ὡς ἄρα κτλ. Ex verbis ἐν ταῖς θεογονίαις apparere videtur Hesiodum plus unum carmen, quod Theogonia inscribitur, scripsisse; iuxta autem exstat ἐν τῇ θεογονίᾳ, quod de uno carmine nobis sub hoc titulo tradito dictum est. Hoc dicendi genus tam mirum est, ut ne Chrysippum quidem eo usum esse credere possim. Immo equidem pro certo habeo textum hic esse corruptum; neque medela difficilis est inventu. Nam quoniam de Iovis coniugiis agitur, vix me errare existimo, si primitus hic non ἐν ταῖς θεογονίαις exstitisse iudico sed ἐν ταῖς θεογαμίαις, i. e. in coniugiis deorum, et haec non modo in Theogonia, sed etiam alio carmine tractata fuisse, quod fortasse de iis solis erat et θεογαμίαι inscriptum[1]) et Hesiodo assignatum.

Verba illa τινῶν μέν — τινῶν δέ ad diversos auctores referri nullo pacto possunt; nam aperte de uno auctore, Hesiodo, dicitur, cui alii antea oppositi sunt (οἱ μὲν . . . , ὁ δὲ). Immo vero de diversis versibus cogitandum esse existimo, ita ut post τινῶν μὲν

[1]) Hic carminis titulus etiam alibi invenitur. Suidas s. v. Πείσανδρος et Zosimus V cap. 29 carmen Ἡρωικαὶ θεογαμίαι a Pisandro factum commemorant, quod a Iovis et Iunonis conubio coepisse Macrobius Sat. V 2 dicit et ad exemplum illius carminis a Chrysippo Hesiodo adscripti compositum fuisse existimari potest.

supplendum sit στίχων vel ἐπῶν, quod a Chrysippo ipso vel a scriba neglegenter omissum est. Haec autem verba: γραφόντων τὴν γένεσιν αὐτῆς post τινῶν δὲ ἐν ἑτέροις ἄλλως satis moleste repetita e margine, ubi ab aliquo lectore constructionis explanandae causa iterata erant, errore librarii in textum venisse opinor. Enuntiata autem ὁ δὲ Ἡσίοδος .. λέγει et τινῶν μὲν γραφόντων. . ., τινῶν δέ . . . inter se non recipere Usener p. 175 contendit; at satis bene inter se recipiunt: ad illud λέγει obiectum non pertinet; cogitandum autem est περὶ τούτου. Sensus loci est hic: Hesiodus de hac re pluribus verbis dicit in deorum coniugiis, nonnullis versibus in Theogonia Minervae ortum describentibus . . ., nonnullis autem in aliis aliter. Verbis ἐν ἑτέροις scriptorem aliud dicere carmen, quod Theogoniae opponitur, ex toto genere dicendi apparet. Cur autem forma pluralis? Supra de θεογαμίαις dictum est. Quarum una narratio Theogonia continetur, altera nunc affertur; legendum igitur est non ἐν ἑτέροις, sed ἐν ἑτέραις (scil. θεογαμίαις), quod a Chrysippo pro ἐν ταῖς ἑτέραις usurpatur. Illud carmen Chrysippus in exemplari suo post Theogoniam — aliis intermissis — legit; sic enim intellegenda sunt verba ἐν δὲ τοῖς μετὰ ταῦτα πλείω διεληλυθότος αὐτοῦ: in sequentibus autem, postquam complura exposuit. Post nomen Θέμιδι aliquid omissum esse (utrum a librario an a Chrysippo ipso, nescio) velut εἶτα δὲ ἑτέραις τισίν vel tale quid Usenerum recte monuisse existimo.

Sic igitur locum Chrysippeum legendum esse censeo:

φασὶ δὲ οἱ μὲν οὕτως ἁπλῶς ἐκ τῆς τοῦ Διὸς κεφαλῆς αὐτὴν (scil. τὴν Ἀθηνᾶν) γενέσθαι οὐδὲ προσιστοροῦντες τὸ πῶς ἢ κατὰ τίνα λόγον· ὁ δὲ Ἡσίοδος ἐπὶ πλέον λέγει (scil. περὶ τούτου) ἐν ταῖς θεογαμίαις, τινῶν μὲν (scil. στίχων) ἐν τῇ Θεογονίᾳ γραφόντων τὴν γένεσιν αὐτῆς πρῶτον μὲν Μήτιδι συγγενομένου τοῦ Διός, δεύτερον δὲ Θέμιδι, ⟨εἶτα δὲ ἑτέραις τισίν,⟩ τινῶν δὲ ἐν ἑτέραις (scil. θεογαμίαις) ἄλλως, ὡς ἄρα γενομένης ἔριδος τῷ Διὶ καὶ τῇ Ἥρᾳ γεννήσειεν ἡ μὲν Ἥρα διὰ ἑαυτῆς τὸν Ἥφαιστον, ὁ δὲ Ζεὺς τὴν Ἀθηνᾶν ἐκ τῆς Μήτιδος καταποθείσης ὑπὸ αὐτοῦ. ἡ μὲν γὰρ εἰς αὐτὸν κατάποσις τῆς Μήτιδος καὶ ἔνδον τοῦ Διὸς τῆς Ἀθηνᾶς γένεσις κατὰ ἀμφοτέρους τοὺς λόγους ἐστίν. διαφέρουσι δὲ ἐν τῷ πῶς ταῦτα συνετελέσθη, πρὸς τὸν ἐνεστῶτα λόγον οὐδενὸς ὄντος τοιούτου. τὸ γὰρ κοινὸν ἐν αὐτοῖς ὑπάρχον μόνον χρήσιμόν ἐστι πρὸς τὰ ἐνεστῶτα. λέγεται δὲ ἐν μὲν τῇ Θεογονίᾳ οὕτω·

(Th. 886—890. 900)

Ζεὺς δὲ θεῶν βασιλεὺς πρώτην ἄλοχον θέτο Μῆτιν
πλεῖστα θεῶν τε ἰδυῖαν ἰδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.

ἀλλ' ὅτε δὴ ἄρ' ἔμελλε θεὰν γλαυκῶπιν Ἀθήνην
τέξεσθαι, τότ' ἔπειτα δόλῳ φρένας ἐξαπατήσας
αἱμυλίοισι λόγοισιν ἑὴν ἐσκάτθετο νηδύν,
ὡς δή οἱ φράσσαιτο θεὰ ἀγαθόν τε κακόν τε.

εἶτα προελθὼν φησιν οὕτως·

(Th. 924—926)

αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς γλαυκώπιδα Τριτογένειαν
δεινὴν ἐγρεκύδοιμον ἀγέστρατον ἀτρυτώνην
πότνιαν, ᾗ κέλαδοί τε ἅδον πόλεμοί τε μάχαι τε.

στήθεσι γὰρ αὐτοῖς ἔνδον εὔδηλον ὅτι ἀπέθετο τὴν Μῆτιν, καὶ οὕτως φησὶν αὐτὴν γεννῆσαι κατὰ τὴν κεφαλήν· ἐν δὲ τοῖς μετὰ ταῦτα πλείω διεληλυθότος αὐτοῦ τοιαῦτά ἐστι τὰ λεγόμενα·

ἐκ ταύτης ἔριδος ἣ μὲν τέκε φαίδιμον υἱὸν
Ἥφαιστον τέχνησιν ἄνευ Διὸς αἰγιόχοιο
ἐκ πάντων παλάμῃσι κεκασμένον Οὐρανιώνων.
αὐτὰρ ὅ γ' Ὠκεανοῦ καὶ Τηθύος ἠυκόμοιο
κούρῃ νόσφ' Ἥρης παρελέξατο καλλιπαρήῳ
ἐξαπαφὼν Μῆτιν καί περ πολυδήνε' ἐοῦσαν.
συμμάρψας δ' ὅ γε χερσὶν ἑὴν ἐγκάτθετο νηδὺν
δείσας, μὴ τέξῃ κρατερώτερον ἄλλο κεραυνοῦ.
τοὔνεκά μιν Κρονίδης ὑψίζυγος αἰθέρι ναίων
κάππιεν ἐξαπίνης· ἣ δ' αὐτίκα Παλλάδ' Ἀθήνην
κύσατο· τὴν μὲν ἔτικτε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
πὰρ κορυφὴν Τρίτωνος ἐπ' ὄχθῃσιν ποταμοῖο.
Μῆτις δ' αὖτε Ζηνὸς ὑπὸ σπλάγχνοις λελαθυῖα
ἧστο, Ἀθηναίης μήτηρ, τέκταινα δικαίων,
πλεῖστα θεῶν τε ἰδυῖα καταθνητῶν τ' ἀνθρώπων.
ἔνθα θεὰ παρέλεκτο † Θέμις παλάμαις περὶ πάντων
ἀθανάτων ἐκέκασθ', οἳ Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσιν,
αἰγίδα ποιήσασα φοβέστρατον ἔντος Ἀθήνης.
σὺν τῇ ἐγείνατό μιν πολεμήια τεύχε' ἔχουσαν.

Ex hoc fragmento, quod antiquioris Theogoniae formae fuerit, nostrae recensionis auctorem pendere Hermannus Usener (Mus. Rhen. 56 [1901] p. 174 sqq.) quamquam probare studuit, mihi quidem non persuasit. Primum enim supra (p. 33 sq.) vidimus Th. 888—899 ex 453—491 imitando effectos esse, id quod Usener plane neglexit; tum fragmentum ipsum in nonnullis rebus cum Th. 453—491 concinit, sed in iis solis, quae ipsa quoque Th. 888—899 occurrunt; denique ex narrationibus ipsis collatis Th. 886—900 et 924—929

exemplum fragmenti fuisse mihi videtur elucere. Sed quoniam Th. 888—899 primitus afuisse supra (p. 33 sq.) evicimus, primum solos vv. 886, 887, 900, 924—929 cum fragmento conferamus.

In Theogonia uterque locus — et de Iovis cum Metide conubio et de ortu Minervae et Vulcani — sui iuris est, nullo vinculo cum altero continetur. Quoniam vero in fragmento duae illae res coniunctae sunt, hoc carmen post Theogoniam compositum esse concludi potest; nam fabulae temporum decursu confundi solent, non disiungi. Auctorem versuum Th. 924 sqq., si fragmentum cognovisset, Metin Minervae matrem breviter quidem commemoraturum neque duos versus cognominibus (iisque ad bellum pertinentibus!) Minervae completurum fuisse equidem pro certo habeo.

His autem cognominibus, quibus Minerva plane dea belli depingitur, auctorem fragmenti commotum esse censeo, ut deam iam armatam nascentem faceret (Chr. 19 πολεμήια τεύχε' ἔχουσαν). Contra rem progressam esse non est verisimile. Quod Theodorus Bergk (Die Geburt der Athene, Kl. phil. Schr. II p. 647) vv. 16—19 postea additos esse existimavit, huic sententiae assentire non possum; tantopere enim hi versus cum vv. 13 sq. condicionem Metidis inepte depingentibus consentiunt, ut mea quidem sententia ab eodem poeta pacti sint. V. 16 quidem admodum corruptus est: Themidi hic nullus est locus; Metidis potius condicionem his versibus poetam describere opinor pergere: ibi (scil. Ζηνὸς ὑπὸ σπλάγχνοις) erat dea et aegidem fecit, et ea et armis instructam Iuppiter Minervam peperit.

Poeta quod Metin v. 14 expresse Ἀθηναίης μητέρα appellat, contra Th. 924—926 pugnare mihi quidem videtur, ubi Minerva matre caret. Tum quid sibi vult τέκταινα δικαίων? ad Metin hoc cognomen male quadrat. v. autem 15

πλεῖστα θεῶν τε ἰδυῖα καταθνητῶν τ' ἀνθρώπων

ex Th. 887 desumptum esse facillime intellegimus; ibi enim hic versus optime exstat: propter magnam sapientiam Iuppiter Metin uxorem ducit; contra in fragmento totus versus nullius momenti est nihilque aliud nisi epitheton ornans.

Eo modo, quo iurgium Iovis et Iunonis commemoretur, Theogoniae recensionem e fragmento imitando effectam esse Usener contendit comprobari. At ego Theogoniam iurgium omnino non commemorare, sed verba Th. 928 καὶ ζαμένησε καὶ ἤρισε ᾧ παρακοίτῃ adhuc falso intellecta esse contendo. μένος primum est „vis“,

ζαμενής (δια + μενος) „magnis viribus praeditus“, ζαμενέω igitur „magnis viribus uti“, „vires vel nervos omnes contendere“. ἐρίζειν autem vel ἐρίζεσθαι in carminibus Hesiodeis praeter unum locum (Op. 439) semper signi ficat „aliqua re certare vel aemulari“. Sic intellecta haec verba tam inepte inserta nobis non videntur quam Usenero visa sunt; neque enim parenthesis per se molesta est[1]), quae etiam exemplo gemino (Th. 157) defenditur. Fragmenti autem poeta illa verba ad iurgium quoddam coniugum pertinere putavit[2]), quod tum ut totius rei causam in initio posuit; et ne arta huius ἔριδος cum Iunone dissolveretur coniunctio, deam cum Vulcano nato priore loco tractavit.

Praeterea Theogoniam e fragmento pendere Usener ex eo concludit, quod de ortu Vulcani dicitur. Chr. enim 3 cum Th. 929 concinit praeterquam quod Chr. 3 παλάμῃσι, Th. 929 τέχνῃσι scriptum est; hac autem voce illam obsoletam quasi glossari Usener contendit. Sed longe alia est vera causa differentiae: vox τέχνῃσι in fragmenti versu antecedenti (2) exstat, ubi Iunonem Vulcanum τέχνῃσι peperisse legimus; ergo hic aliam vocem eiusdem significatus poeta substituit, quam ipsam quoque in Theogonia (vv. 586 et 866) invenire potuit. Epitheton autem κλυτός (Th. 927) Vulcani magis proprium est quam illud φαίδιμον υἱόν (Chr. 1), quod ad versum explendum tantum positum videtur, desumptum ex Th. 940, ubi ad Bacchum multo melius quadrat. Eo vero, quod in fragmento Iuno Vulcanum τέχνῃσι, i. e. secretis quibusdam artificiis adhibitis[3]) genuisse dicitur, mea quidem sententia apertissime probatur hunc locum posteriorem esse simplici illo οὐ φιλότητι μιγεῖσα Th. 927. Idem enim hoc appositum spectare censeo quod Metis praegnans a Iove devorata, scil. ut mirus ortus Minervae et Vulcani ex uno coniuge sine alterius opera factus aliquo modo explicetur.

Genuinam igitur Theogoniae narrationem fragmento exemplo fuisse evicimus.

Sed etiam versibus Th. 888—899 auctorem fragmenti usum esse probari potest. Nam in Theogonia Iuppiter Metin devorat,

---

[1]) Non accusativus a verbo parenthesi separatur, id quod Usener p. 176 contendit, sed appositum tantum a nomine.

[2]) Qua ex re sequitur hunc ab auctore Theogoniae diversum esse.

[3]) Usener p. 182 „aquam vitae“ et fontes salubres affert et in dissertatione Mus. Rhen. 30 (1875) p. 15 nonnulla exempla talis conceptionis mirae — sed recentioris demum aetatis — narrat.

cum Minervam partura sit; in fragmento autem Metis mirum in modum tum demum Minervam concipit, cum iam devorata est (vv. 10 sq.). Huius rei culpam Usener in perturbatione postea facta inesse opinatus est. At valde erravit; nam iis quae sequuntur (τὴν μὲν ἔτικτε κτλ. υ. 11) illa verba (ἡ δ' αὐτίκα Παλλάδ' Ἀθήνην κύσατο 10 sq.) excipiuntur, quae ab initio ibi exstitisse inde sequitur. Sic hoc loco clare videmus, quam inepte auctor fragmenti duos illos Theogoniae locos — et Metin devoratam et Minervam ex Iove ortam — conglutinaverit.

Deinde eadem ratio, quae in Theogonia adhibita est — primum devoratio ipsa narratur, deinde causa affertur, postremo factum iteratur —, in fragmento invenitur, tali autem modo, ut imitatio clarissime perspiciatur. Legimus enim v. 7 συμμάρψας δ' ὅ γε χερσὶν ἑὴν ἐγκάτθετο νηδύν, deinde causam: δείσας, μὴ τέξῃ κρατερώτερον ἄλλο κεραυνοῦ (v. 8), postremo: τοὔνεκά μιν Κρονίδης ὑψίζυγος αἰθέρι ναίων (cf. Op. 18) κάππιεν ἐξαπίνης (vv. 9 sq.). Eo igitur, quod causa devorationis uno versu continetur, altera facinoris commemoratio ad priorem tam prope admota est, ut Usener ipse concesserit (p. 178): „Auch ist nach ἑὴν ἐγκάτθετο νηδύν (v. 7) das hintennach hinkende κάππιεν ἐξαπίνης nicht am Orte.“ Tamen ea res non perturbatione loci, sed imitatione Theogoniae effecta est.

Tum in Theogonia Iuppiter Metin decipit, ut eam devorare, in fragmento autem, ut eam comprimere possit. Qualis hoc loco deceptio fuerit, difficile est dictu, multo facilius in Theogonia, sic fere, ut in scholio legimus: λέγεται, ὅτι ἡ Μῆτις τοιαύτην εἶχε δύναμιν, ὥστε μεταβάλλειν εἰς ὁποίαν ἐβούλετο. πλανήσας οὖν αὐτὴν ὁ Ζεὺς καὶ μικρὰν ποιήσας κατέπιεν.

Quomodo Metis, quippe quae esset πλεῖστα θεῶν ἰδυῖα, omnino decipi posset, haec dubitatio interpolatori Theogoniae nondum incidit. Fragmenti autem poeta hanc narrationis offensionem animadvertit, sed participio concessivo καί περ πολυδήνε' ἐοῦσαν addito de medio tolli posse putabat; dicere enim vult: quamquam Metis callida est, tamen Iuppiter calliditate eam superat. Theogoniae interpolatorem, si fragmentum cognovisset, hanc rem silentio praeteriturum fuisse credere non possum.

Etiam illo καί περ (v. 6) pro (καὶ) . . . περ posito hoc fragmentum recentioris aetatis esse probatur; id enim alibi in carminibus Hesiodeis non amplius semel exstat, v. 533 in Promethei fabula, quam postea insertam esse G. Raddatz demonstravit, neque apud Homerum invenitur nisi η 24.

Conspectus exemplorum et imitationum.

Postquam ad finem quaestionis perveni, ea, quae de compositione carminum inde effecta sunt, breviter comprehendere gratum esse arbitratus nunc conspectum eorum versuum praebeo, in quibus exemplum et imitationem cognovisse mihi videor, singulisque quo in conexu exstent, adicio.

Theogonia.

Exemplum	Imitatio
70 (prooemium)	703 (Titanomachia)
125 (ortus Αἰθέρος et Ἡμέρας)	920 (ortus Apollinis et Dianae)
139 (ortus Cyclopum)	898 (narratio de Metide)
180 (Uranus a Saturno mutilatur)	398 (Styx Iovi auxilio venit)
224 (Noctis progenies).	757 (descriptio Tartari)
295 (ortus Echidnae)	60 (prooem.: ortus Musarum)
316 (de Hydra)	459 (Saturnus filios devorat) 717 (Titanomachia)
421 (hymnus in Hecaten)	154 et 147 (ortus Centimanorum)
427 (" " ")	847 (Iovis cum Typhoeo pugna)
453—491 (Saturnus filios devorat) . . .	888—899 (Juppiter Metin devorat)
463 (" " ") . . .	470 (ibidem)
477 (ortus Iovis)	971 (ortus Pluti)
504 (Cyclopes a Iove solvuntur)	72 (prooemium)
540 545=550 (fabula Promethei) 547	555 561 (ibidem) 560
585 (creatio mulieris)	602 (ibidem)
588 (" ")	302 (de Echidna)
617—712 (Titanomachia)	820—868 (Iovis cum Typhoeo pugna)
631 (")	712 (ibidem)
777 (de Styge dea iurisiurandi)	303 (de Echidna)
795 (" " " ")	799 (ibidem)
923 (de Iunone Iovis uxore)	944 (de Alcmenae cum Iove nuptiis) 897 (de Metide)
968 (transitus ad dearum cum mortalibus nuptias)	987 (ortus Phaëthontis)
972 (ortus Pluti)	790 (de Styge dea iurisiurandi).

Opera et Dies.

Exemplum	Imitatio
49 (fabula Promethei)	95 (de malis a muliere allatis)
117 sq. (de aurea aetate)	172 sq. (de heroum aetate)
264 (reges ut iusti sint, admonentur) . .	221 (de Δίκῃ)

Exemplum	Imitatio
303 (Perses ad laborem incitatur)	741 (de transitu fluminis)
769 (initium Dierum)	822 (finis Dierum) 51 (fabula Promethei)
789 (pars Dierum)	78 (creatio mulieris).

Scutum.

29 (de Iovis cum Alcmena nuptiis) . .	128 (Hercules arma induit)
59 (Hercules Marti et Cycno occurrit) .	101 (Herculis et Iolai colloquium)
90 (Herculis et Iolai colloquium) . . .	239 (descriptio scuti)
144—150 274 299 (descriptio scuti).	161—167 (descriptio scuti) 401 (pugna Herculis et Cycni) 295 (descriptio scuti)
414 (pugna Herculis et Cycni)	453 (pugna Herculis et Martis).

Theogonia et Opera.

Th. 151+649 (ortus Centimanorum et Titanomachia)	Op. 148 (de aetate aënea)
„ 152=673 (ortus Centimanorum et Titanomachia)	„ 149 („ „ „)
„ 302 (de Echidna)	„ 169 (de aetate heroum)
„ 525 (Promethei poena)	„ 212 (apologus accipitris)
Op. 47—105 (fabula Promethei)	Th. 532—616 (eadem fabula)
„ 618—626 (de malis ventis)	„ 869—880 (idem).

Theogonia et Scutum.

Th. 910 (ortus Gratiarum)	Sc. 7 (de Alcmena ⟨ex Catalogi libro quarto⟩)

Theogonia et fragmenta.

Th. 70 (pars prooemii).	fr. 48 (Catalogi liber tertius)
886—900 et 924—929 (Metidis devoratio, ortus Minervae et Vulcani) . .	fr. Chrys. (Theogamiae).

Opera et Scutum.

Op. 113 (de aetate aurea)	Sc. 351 (Hercules Cycnum compellat)
„ 148 sq. (de aetate aënea)	„ 75 sq. (descriptio pugnatorum)
„ 582—589 (descriptio aestatis). . . .	„ 393—401 (eadem descriptio).

Opera et fragmenta.

Op. 352 (praecepta de consuetudine hominum)	fr. 174,1 (Opera Magna)
„ 747 (praecepta superstitiosa)	fr. 171,1 (Chironis Praecepta).

Scutum et fragmenta.

fr. 96,58 (Catalogi libri alterius[1]) initium)	Sc. 34 (de Alcmena ⟨Cat. lib. IV.⟩)
„ 121,1 (pars Catalogi: de effectu vini largius hausti)	„ 400 (descriptio pugnae temporis).

[1]) Scilicet si Schubart et Wilamowitz (Berliner Klassikertexte V 1 [1907] p. 41) litteram B in papyro initio huius partis in margine scriptam recte interpretati sunt.

Index locorum Hesiodeorum.

(Stellulis ornati sunt numeri earum paginarum, ubi de locis disseritur.)

1) Vide addenda.

[1]) Vide addenda.
[2]) P. 34 adnot. pro 890 scribendum est 900.

[1]) Vide addenda.

[1]) Vide addenda.

Vita.

Natus sum Paulus Franciscus Kretschmer a. d. VI id. Jan. anni 1886 Vratislaviae patre Francisco, matre Maria e gente Berndt, quos adhuc superstites esse gaudeo. Fidei addictus sum catholicae. Maturitatis testimonium in gymnasio regio ad St. Matthiam Vratislaviensi vere anni 1907 adeptus hanc universitatem petii, ut studiis theologicis vacarem, quibus biennio post omissis ad philologica me converti. Docuerunt me viri doctissimi

Baumgartner, Cichorius, Foerster, Gercke, Koch, Kühnemann, Laemmer, Meissner, Nikel, Scheer, Schrader, Sdralek †, Seltmann †, Sickenberger, Siebs, Skutsch †, Steinmann, de Tessen-Węsierski, Ziegler.

Seminarii philologici Foerstero, Gerckio, Skutschio moderantibus per tria semestria fui sodalis ordinarius, per unum senior. Ad societatem Graecam benigne me admisit Gercke, ad exercitationes archaeologicas Foerster, historicas Cichorius, philosophicas Baumgartner, theodiscas Siebs.

Quibus omnibus viris gratias ago quam maximas, praecipue Alfredo Gercke, cuius benignissimo consilio in hac dissertatione conficienda abundanter usus sum.